ण्पुनः प्रोक्तं नो मुञ्चएनं शिवकुमारमारय तदा तेनकथं वयोः सुखं जायते तदा यज्ञदत्तेन मारणं अंगीकृतं पश्चात्धारिण्या पुत्रं
प्रति एवमुक्तं नो पुत्रकस्यापि विश्वासो नत्वया कर्तव्यः कश्चित्त्वां हनिष्यति पुत्रेणोक्तं कथं हे मातः एकदा मात्रा धारिण्या पुत्रं प्र
ति कथितं गोपालः गोवर्गनिःसमानीनेन चारयति नस्कोति ततः गत्वा चारय करेशास्त्रं गृहीत्वा मास्मां प्रयाहि यज्ञदत्तेन मास्मां प्रेषि
त्वा गच्छ तदा माउराज्ञया शिवकुमारं यज्ञदत्तो गवां मास्मां गतो परं शिवकुमारः विश्वासं नकरोति स्म तदा यज्ञदत्तः स्वकीयः कारण
मारणाय धावितः तदा शिवकुमारेण ज्ञातं मारणार्थं धावितः स्तदा शिवकुमारः नष्टा गोपालस्य समीपं गत्वा वार्त्ता प्रोक्ता अस्माव
मारय्को तदा गोपालकेन हे शय्ये विहिते तयोरुपरिस्थैर्ष्यात् यागत्य धावपि स्तुतो घटिकानंतरं शिवकुमारः शिप्रावस्त्रेण
छादयित्वा गवां मध्ये गत्वा स्थितः तदनंतरं शय्यातः उत्थाय यज्ञदत्तः प्रच्छन्नतया शय्यासुपरिषङ्कं नत्वा प्रहारं दत्तवा
न् तदा शिवकुमारः तत्रागत्य यज्ञदत्तं व्यापादितं चोरश्चोर एवं मुखेन प्रोक्तं चोरोयं यज्ञदत्तो मारितः पश्चात् गृहं गतस्तमयं शि
वकुमारः गृहं आगतः मात्रा दृष्टः रे पुत्र यज्ञदत्तः कुत्र गतः पुत्रेणोक्तं मम दृष्टेः समायाति शिवकुमारः चिंतयति अहो कर्म
विपाकः मातापुत्रौ मारयितुं वांछति रात्रौ जाग्रन्न तिष्ठति यदा निद्रां गच्छति तस्मिन् दा मुत्तः तदा धारिण्या पुत्रस्य षड्जीविकाः कस्यद
ष्टरक्तं दृष्टं अनेन यज्ञदत्तो मारितः अतः एनं मारयामि इति विचिंत्य तेनैव षड्जेनैवमाहतः तन्मात्रा मात्रा दृष्टः अनया शिव
कुमारो हतः मयाएनां धारिणीं हनिष्यामि इति चिंत्य सुप्ते तस्मिन् धारिणीं कोचारिणीं हतां तयापि धारिण्या चपेट्या हत्वा मारितः च
वारोपि जीवान् निर्दयत्वात् महापापप्रयोगात् दुःखिताः चान्यायुर्जिताः परस्मिन् भवे अतः सर्वजीवः जीवब्रह्मनकार्यः इति अष्टमः
प्रश्नः ८ अथ नवमः प्रश्नयति मारय जीवजीवो दयावरो भवत्यदाणसंउठो दोहग्गो पुरिसो गोयमणाणिउन्मदेहो इ
व्याख्या यः जीवान् न मारयति यो दयावान् भवति पुनर्यो दानं दत्वा हर्षवरो भवति सो जीवो भूत्वा परभवे धणयुभवे भोगो तम
भेदेहवं मालहा एतस्या वार्त्तायां यथा दामनकवत् दीर्घयुर्भवति तद्यथा राजगृहे नगरे जितशत्रुः राजा राजते तस्य जयश्रा नी
म्नी स्त्री विद्यते तत्र मरणकारः श्रेष्ठी तस्य सुव्रता नाम्नी पत्नी तयोः पुत्रः दामनकाख्यो पूतमत्र दृष्ट्वा विप्रो जातः तदा पितरौ मृ

तो गृहमध्येऽन्यान्यस्त्रि तद्भुज्यते अतः कारणात्सदा मुनकः नगरमध्येधनिनो गृहेगृहे भिक्षां करोति अत्यहं एवं यावति
एकदा एकस्मिन्सागरपोतारव्यश्रेष्ठिनो गृहद्वारेस्थितस्त्रि भिक्षां याचते तस्यवचः नकोपिशृणोति ततो दासी अस्मिन्समय
ये केचिन्मुनयोमागतो श्रेष्ठिनः गृहमध्येगतो विस्मृत्यबहिःसमागतो मासिक्षाचरोऽनेकः द्वारेस्थितः दृष्टः अगस्त्यनयतिनाष्ट
दृष्ट्वयतिनैवोक्तं नामुनेऽयंबालः अस्यगृहस्यस्वामीनविष्यतिइतिवचः गृहस्वामिनावाक्यंनश्रुतं सर्वेमाकर्ण्यसागरोवक्रो
हतइवजातः अनेकेमहाकष्टमयाविनयवोपार्जितः तस्यावैनाशस्य अयंरंकस्वामीनविष्यति तदाएनंशीघ्रंकेनाचिदुपायेनअहं
मारयामि इतिविचार्यसागरपोतस्तंबालकंमुग्धमादकःअलाऱ्यमातंगपाटकेगलाप्यचैलस्यगृहमुक्तः पश्चात्स्वयंअपितस्य
गृहेगतः तस्यवधायवक्तुगत्वाचमातंगप्रतिएवमुक्तं मयाउक्तंपुत्रापैचकंदास्यत एवंशीघ्रंविनाशायैवामादरणीयं इत्यु
क्त्वास्वयंस्वगृहमगमत् अथतंमुक्तपैबालकंवाऱ्यमातंगः करुणापरःअस्तृत अनेनशीघ्रंमुनेमागरपोतस्यकिंपापंकृतमस्तिकि
विनाशितंकार्यंनविष्यति यदाएतस्यनिपात्यामि यदापरस्वलोलुपाहं अतःमनोपिकेःपापाऽहंकर्मकर्तुमुद्यतास्मि अहंमेद
धीः इतिध्यात्वाअहंएतंनमारयामि जीवत्वंदास्यामि तदाकर्त्तिकयाकनिष्ठपुत्रांछित्वा तांशीघ्रंप्रतिइदंवचः ऊचे अरेद्रुतंइतः ना
शयदिजीवितुत्ववांछसि अन्यथात्वांहनिष्यामिअनयाकर्त्तिकया तत्श्रुत्वाकंपमानोगः वातोद्भूतइवतस्मात्स्थानादशी
घ्रंसनत्रपत सागरपोतस्यगोऽऊर्ध्वयस्मिन्यामेवर्त्ततेस्मतत्रप्राप तत्रनंदासिभानगोऽऊत्स्वामिनाअपुत्रत्वेनतंपुत्रंत्वंप्रतिपद्यस्वा
पितः निजगृहेसक्रमेणप्रवर्द्धमानः योवनेप्राप्तोमातंगः तद्गुलीमेकांछित्वासागरायअभिज्ञानंदर्शयित्वा स्वगृहेगतः सोपि
सागरः मनस्यिमहर्षंजातः मयामुनेर्वचःविफलीकृतं अतःस्मसागरःसुखेनतिष्ठति अन्यदासागरःगोऽऊत्रगतः तत्रछिन्नांगु
लीदामनकंनिरीक्ष्यसागरः मशंकोजातः अतःनैदंप्रत्यक्षं अर्थंतवपुत्रः कदाजातः कस्मादयामादागतः तदाऽपि तस्मैसाग
राय यथाजातंतद्दृष्टंजातं अक्षीकथत् तत्श्रुत्वासागरः दध्यौपुनर्वचःमत्यंजातं यद्वाविनश्यत्यंस्वामीअस्तृत एवंवि
द्वरूपः अहोस्वपुरीप्रतिचलितुंप्रवृत्तः तदागोऽऊत्तस्यागत्यदृष्टः नोप्रेष्टितअतःशीघ्रंकथंअस्माभिःक्रियते किंकार्यंवि-

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

तस्य जिनदत्तश्रेष्ठिनो मित्रं नन्दवर्धनाभिधानं एकदाउद्यानं गतो समवसृतः तत्रैकं चनाचार्यं निरीक्ष्य सुनन्दस्य मित्रं तदन्तिके आगत्य आगत्य
तः कांचनाचार्येण देशनाविहिता देशनामध्ये एवमुक्तमस्ति योमेध्यामांसं खादति सबकुक्कुरकुलाक नरकगामी भवति
इतिश्रुत्वा जातसंवेगः मांसस्य सपत्नीजयाहं जीवरक्षणे चित्तं कदापि जीवहिंसां न करोत् अथकियत्यपि गते का
लेकत्यकालोपनीतः कालः पतितः सर्वजनानामभीष्टाप्तये राजातः तस्मिन्समये स्वगृहतो सुनंदवदति नोसुनंदत्वमपि
नद्याः समीपेयाहि नदीमध्यजालंधातयित्वा मत्स्यानानयत्वा स्वकुटुंबं पोषय इति श्रुत्वा सुनंदः कार्यं न करोम्यहं
अस्मिन्कार्यमहती हिंसाभवति तदागेहिन्याग्रहं कश्चित्तमुक्तवंचितः ततः स्वेनयामिपरया हि बकुशानि तेनना
दत्तकाकुदेमत्स्यानिः कारयित्वागतः कुटुंबकेसह तत्रस्थागाधजलजालंविक्षेप जालमध्यपतितान्कृषान्बकुशका
कुलानवीक्ष्य दीर्घतरंकमनुकंपयासमुचत एवंहिनश्यंसुनंदेनसते श्रुतोदिवसे एकस्यमीनस्यपक्षिकाचुटिता
सुनंदःतंदृष्ट्वाशोकातुरोजातः स्वगृहेसुनंदोगात् स्वजनानशतिजगाद अहंकदाचित्तरकेनिबंधनंजीवहिंसानकुर्वेशति
उदित्वासुनंदोनमस्कारंविधाय समाधिनास्वायुर्विपाल्यत्रिदामकोभूत् तत्रसुखमनुभूयदेवस्वर्गंच्युत्वा जिनधर्मं
प्रपाल्यभूत्वाचसुरवरोभूत्वापुनर्मर्त्यभवंप्राप्य नानादुःखप्रपंचकर्मान्मोक्षंयास्यसिइतिजीवदयादानवि
षयेरामनकथासंपूर्णा अथदशमैकादशमौषष्ठागौतमःषष्ठांतिवासागाद्वास्यंकथयति देशनायांसंनेदिनैहर
श्वारणेतेएवहिकर्महि नोगेहिविवर्जितेपुरेरहव्याः यःपुरुषःआत्मनःकृतकर्मणांचिन्नददाति पुनःकर्मणांचिन्न
त्रवक्रपश्चाक्रुद्धाति पुनःअन्येषांदानदायकावनारयति ईदृशेनकर्मणाकृत्वाजीवः नोगरहितोभवति यथाधनसा
रवत् रहस्यंणसणवत्तंवा नत्तंपानंचपाणंयंवा विहायणदेइजुहा गोयमनोगानरोहरे २७ व्याण यःपुरुषःआसनानि
पट्टिकासंस्तारकपुंछनकंबलादानि पुनःमक्षपात्रंचपानीयंचमाधुःक्रूरंयेहर्षकृत्वा ददाति सोजीवः नोगवान्सुखलाक
भवति धनसारवत् २७ अथधनसारकथा मक्करायांनगर्यांश्रेष्ठिधनसारवसति षडषष्टि ६६ कोटीनांस्वामी परंमहा रूप
एव धर्मविधानकरोति गृहद्वारिसाधुंचरंदृष्ट्वाईर्ष्यांकरोति यःकश्चित्मार्गयति तस्मै क्रुध्यतियाचकैस्तत्कायाति

आगच्छंतंवाघूर्णंतंदृष्ट्वास्वयंनष्ट्वायाति तस्यनामत्रस्तेकोपिनजाति दृष्टोधनसारोस्ति एकदातिस्रःवधूपनिकाआगताःनिधा
नस्थकाष्ट्वाविंशतिकोट्यःलीलयाजाताः पुनःष्ट्वाविंशतिकोटिहृतः प्रवहणस्थःपुनःष्ट्वाविंशतिकोटिहृतानिधनंलगतंराक्ष
निचोरगृहीतानि एवंत्रयःसमाचाराःआगतातान्दृष्ट्वाश्रेष्ठिःअचेतनःशून्यहृदयोजातः शोकोपतितःपश्चाज्ज्ञानेःसचेतनःकृतःसर
श्रुत्यमनःमनचक्षुःपथंत्यजतिलोकास्तंहसंति पश्चात्किंयत्पुरिनेदृशंलक्ष्मीनाटकं प्रवहणीकृत्वासमुद्रेचलितः कर्मयोगवशात्प्रव
हणंभग्नंपट्टकंलब्धेनसमुद्रंतरित्वाभरुकेसमागतः तत्रस्थित्वाएवंचिंतयति मयादानंसुपात्रेनदत्तं अन्यपार्श्वेतनदापितः
अतएवममलक्ष्मीगता लक्ष्म्याःनिस्त्रोगतयः यतदानेनोगोनाशेति॥ मद्दत्तयागतिरेकाएवजाता तस्मिन्समये तस्मिन्स्वन।
केवलीदृष्ट्वावंदितुंगतः तत्रस्थित्वाश्रेष्ठीपुरुषंप्रेषयति अहंकेनकर्मणाक्षपणोजातः ममलक्ष्मीकथंगता नाथभवद्भोच्यतां अथमुनिःकथ
यति नोधनसारवैश्रेष्ठ धातुकीषंडे भरतक्षेत्रेत्रैलोक्यतरोमहारुहिमेतोजातो योदृष्ट्वाताउदारचित्तःगीतारःसदादानमतिः हितायत्राता
रोरूपमहारूपणः अग्रहीत्वात्रातलब्धस्तानानिन्नःसतः दानवशात्तद्दत्त्वात्रिर्लक्ष्मीर्वर्धते अग्रहत्वात्तुःअदत्तत्वात्तल्लक्ष्मीःत्रुट
ति पश्चात्तल्लब्धस्तातादृष्ट्वा आसहकंहरोति तदादृष्ट्वाताविरागाद्दीक्षांगत्वा तपसाकर्मक्षयंकृत्वा स्वायुःक्षेत्रे सोधर्मी
सुरोऽभूत् तल्लब्धस्तातापिज्ञानंतपःकृत्वा असुरकुमारोजातः ततश्च्युत्वाधनसारश्रेष्ठिनंजातः दृष्ट्वात्तुर्जिनंदेव
लोकात्च्युत्वा तत्रतामलिप्तांनगर्यांकश्चिद्व्यवहारीगृहेपुत्रोभूत्वा पश्चाद्दीक्षांलात्वा कर्मक्षयंकृत्वाकेवलंसमुत्पाद्यअहंजातः
पूर्वभवस्यअहंतवस्तातास्वयादानंनदत्तं त्वयाजैत्रायकर्मकृतः तेनकर्मणातवधनंगतं इतिश्रुत्वाधनसारेणगुरुंसमापृच्छ्यनियमः
कृतः अद्यचतुर्थशिक्षाव्रतः धर्मकार्यंअहंवितरिष्यामि यावज्जीवंयावन्नीयमः गृहीतः पश्चात्श्रावकधर्मंप्रतिपद्यकेवलिनंप
श्चाद्भवंअपराधंक्षामयित्वा स्वगृहंसमागतः अद्यतामलिप्तांनगर्यांव्यवसायंकरोति व्यवसायात्तल्लक्ष्मीर्जाताः अद्यमु
पात्रेदानंददाति पुनःपर्वतिथौपोषधंगृह्णाति एकदाअन्यगृहेपोषधंकृत्वा कायोत्सर्गेस्थित्वास्थितः तदाएकनकेनचिद्धितर
सर्वस्वंविधायसमक्षमितःपरंनकुत्रितः अतःमेवृष्टेनावंतरेणोक्तं त्वंमक्करायांयाहि तवधनंत्वयानिधनंयत्नमुक्तमस्ति तद्ध

तत्रैनविद्यते त्वयानिःकासनायं पश्चात्पुत्रं षष्टिकोटीनांस्वामीपुनर्जातः पश्चात्तमक्षेत्रेधनंवपति पुनःदेवदृष्टेकारापिते अस्मिन्
नलवे पुण्यवशात्वज्रजंघोभूतः पश्चात्पुत्रैरहंनारदत्वाअनशनंकृत्वासौधर्मदेवलोके अरुणाभविमाने चतुःपल्योपमायुर्दे
वोजातः ततःच्युत्वामहाविदेहेमोक्षंप्राप्स्यसि इतिदशमाएकादशमाषष्ठाधीधनसारकथासमाप्ता अथद्वादशमात्रयोदशमाषष्ठागो
तमःषष्ठनिद्रास्यांगाद्यास्यांआचारःकथ्यति गुरुदेवयक्षाणांविनयपरोमंतदमणोनयनलोभकिंपिकदुर्यो मोक्षसिद्धोजायए
सुहिउ २८ व्या० यःपुमानगुरुणांदेवानांचविनयंकरोति पुनःसाधूनांविनयंकरोति पुनःकटुकंवचनंनब्रूते पुनःधर्मनिंदामर्म
वचनंचनब्रूते सोजीवामृत्वामोभागीभवति सर्वजनवल्लभोभवति यद्वाराजदेववत् सोभागीभवति २८ अगुणाविणद्वेइंद्रिय
निदरुधीरोतवस्मिणोकामी माणीविहंबउजो सोजायइदुहवोपुरिसो २९ व्या० यःपुमानतिगुणीअहंकारीचभवति पुनःगुणव
तांतपस्विनांनिंदांकरोति पुनःकामीभवति पुनःजातिमदंकरोति अन्येषांविहंबनांचकरोति सोजीवामृत्वादोलागीभवति २९
अत्रराजदेवसोजदेवयोर्मध्येबंधमाह यद्वा अयोध्यायांनगर्यां सोमचंद्रोराजाराज्यंपालयति तत्रदेवपालःश्रेष्ठीवसति तस्यदेवदिन्ना
नामकलत्रंवर्तते तस्याराजदेवसोजदेवद्वौपुत्रौजातौ द्वौचज्ञातास्तंवज्रजंघस्यवज्रसेनःमहामोलागीयदाअष्टवार्षिकोजातः तदाकला
चार्यपितृमित्रंसमर्पितः यौवनेचयंवरा कन्यापित्रापरणायिताभविष्यतीयंकरोति वज्रजंघराजभवति अतोवरा जमान्यासूत
द्वितीयासोजदेवआजन्मयावत्दोलागीनिकोभूत यदायौवनवयंप्राप्तस्तदाअहिनाकन्यामार्गिता परकोपिंदेवदाति तस्मक
न्या तदाएकस्मत्पितृभिणः पंचशतंदीनारंदत्वापुत्रीपित्रामार्गिता परपुत्री एवंवक्ति अहंअस्माप्रवरणामि परंएनंपुरुषनक
रिष्यामि सकृत्व्यवसायंकरोति परंद्रव्यलालसंनभवति अस्मिन्समयेकश्चिद्राजानंनभवति अस्मिन्नत्रसमवसृतः पुत्रास्त्रीसहितःअ
ष्टौवंदितुंगतः तत्रदेशनांतरंश्रेष्ठपृच्छति हेभगवन् ममपुत्रोएकःसोलागी एकदोलागीकेनकर्मणाजातो गुरुःकथयति अहोद
वपालआत्मनाकृतंकर्मभुनक्तिनचेतुकोविनाभवतीति अतःअस्मिन्नवनगरेअस्माज्ञवाइतीयभवेगुणधरमानधरोन
णिकपुत्रौअस्तंतो गुणधरःदेवगुरुसाधूनांविनयपरःउपशांतकोधोभूत ऊर्ध्वचननब्रूते अधद्वितीयःमानधरःनिर्गुणःअस्त

डाक्टर भाऊदाजी इंडिया ऑफिस लायब्रेरी MEMORIAL

तःउनःतपस्विनांधर्मवंतानांनिंदकोरोम्यकारीजातःएकदावर्षाकालेएकंमासक्षमणंकृतंमुनिंदृष्ट्वागुणधरःनिंदतिअयंमा
यावीलोकानर्वंचितुंतपःकरोतियशोघंकष्टंकरोति अयंपाषंडीवर्त्तते माक्षमंवाकारकएकोदेवआगत्यतंकथयति नोचें
माधोःनिंदांमाकुरु तथापिवारितःसन्नसनतिष्ठति तदाचेतदेवेनचपटयाकृत्वाहतः मृतश्चअधमनरकेनारकोजातः पश्चा
नरकात्निस्तृत्यसोमानधरोनवपुत्रोजातः दोलागीसूतः साधूनांनिंदाकरणात्तौद्वावपिमूकत्वंवाप्तौकृत्वा जातिस्मरणं
पन्नौदृष्ट्वानवनाजदेवदृष्ट्वा आत्मनःनिंदांकृत्वाकस्यचित्पार्श्वेत्रयोविंशतिमंत्रितिपद्यंपश्चात् उत्तास्यादीक्षांगृहीताःपश्चात्
देवलोकेगतः अतःतृतीयभवेमोक्षंयास्यतः यतःगुणवतांदृष्टिनिंदनंहीतेनोलागीऊतिअवगुणवोदृष्टपरतणेनदोलागीभ
वति २ अतःकारणान्निंदानकार्या २ इतिद्वाराजदेवसोजदेवयोःकथामध्येअधचतुर्दशमीपंचदशमीषष्ठाद्वारस्थागाथा
स्थीकृत्वाकथयति जोपहसमुणइचित्तइअन्नेपाइदेइउवएयं सुयगुरुभत्तिजुत्तो मरिऊंसोहोइमहावी ३० व्या० यःशास्त्र
पठतिशृणोतिचअर्थंचिंतयति पुनःअपरंपाठयतिधर्मंपदंददाति पुनःशास्त्रस्यचपुनःगुरोःभक्तिकारकोभवति सोजी
वंमृत्वामहाबलीनरोभवति यद्वामतिसारमंत्रीपुत्रसुबुद्धिवत् बुद्ध्वाकृत्वाराजलोकेवल्लभोजातः।। तवनाणगुणमाहप्प
वमन्नइकिरनयाणईएसो सोमरिऊणअहन्नो डमरोनायएपुरिसो ३१ व्याख्या यःपुरुषःतपस्विनंज्ञानवंतंचगुणिनं
चप्रतिअवगणयति एतेकिजाणंतिएवंमुखेनैववक्ति सोजीवंमृत्वाकुबुद्धिमान् अधन्योलोकेनिंदनीयोभवति यद्वाकुबुद्धिवान्
कुःखीजातःतयाःसुबुद्धिकुबुद्ध्योःसंबंधमाह।। क्षितिप्रतिष्ठनगरेचंद्रयशाराजाराज्यंकरोति तस्यमतिसारमंत्रीवर्त्तते तस्यत्र
णिपुत्रौभूतः एकःसुबुद्धिनामाद्वितीयकुबुद्धिनामाकथितौ मतिसारेणमंत्रिणाकलाचार्यपार्श्वेपाठितौ परंएकंकालावधा
नंसुबुद्धिजानातिद्वितीयोनिःकलःविद्यारहितोमहामूर्खजातः लोकेकुबुद्धिनामकृतः तत्रग्रामेधनेश्रेष्ठीवर्त्तते तस्यचत्वारःपुत्राःसंति
एकोजावरुःद्वितीयोनावरुःतृतीयोबाहरुःचतुर्थःभावरुनामा चत्वारोपिपरिणायितासुखेनतिष्ठंति केयत्पैतृकंतेधनंश्रेष्ठीरोगग्रस्तो
जातःतदातान्पुत्रान्आकारयित्वाशिष्याःप्रदत्ताःयोपुत्राःयूयंपरस्परंसंलग्नेनवर्तितव्यं एकस्थानेस्थातव्यं कदापिपृथक्नजाय
तेतदाकलहोमाभूत् पुत्रैस्तदातथेतिप्रोक्तं अन्यदासेचतुर्णांपुत्राणांचत्वारिनिधानानिगृहस्यचतुःकूणेकेदीर्घाणितानिदृष्ट्वा
श्रेष्ठीयानिःगृहीयानि इत्युक्त्वामोधनश्रेष्ठीसमाधिनामृतःपुत्रैश्चतानिनिधानानिनिःकाशयतिदृष्ट्वातुःकेशानि

धाने २ द्वितीयस्यमृत्तिकानिधाने २ तृतीयस्यकज्जलनिधाने ३ चतुर्थस्यस्वर्णरत्ननिधाने निःसृतेदृष्टे तदाचतुर्थः पुत्रः नवदृष्ट्वासहर्षोजा
तः अन्यत्रयोपित्रोतरःसैकदेशंकरोजातः तदालघुत्वाद्वाक्यं नोक्तं नोत्तरः यदपित्रोर्यस्यस्वरूपं उक्तं तद्२ याख्यातं नान्यत्राचित्तंचि
तनार्थं तत्रयोपितरःपुरःप्रोक्तं अस्माकंकुगटकंनैजय राजामंत्रीस्वस्यनिवेदितं एतेषांविवादंनजय तस्मिन्समयेमंत्रीसुतःसुबु
द्धिनामातत्रागतः आगत्यचप्रोक्तं अस्मानिविवादंनैजयते एकोतेस्थित्वातान्समवदत् आकार्यचत्रिणिवृणं पुरतः एवंकथितेसु
बुद्धिनाएकस्यहृदयंगोघटकपुष्पंतन्निधानेदत्तमस्तिद्वितीयस्यस्वामिनेत्रनिधानेदत्तमस्ति तृतीयस्यतस्यस्यकटंगजनिधा
नेन्यस्तमस्ति चतुर्थस्यस्वामिनेस्वर्णरत्ननिधानेस्थापितमस्ति युष्माकंपिताअतीवविज्ञः अतःकेनकेनकर्मणेदत्तमस्ति अतःकु
गटंकंसुबुद्धिनाजनेनेमेहषांमध्येपित्रोतरोजाताः राज्ञोक्तं अस्माकंकुविधिनाकुविधिनाविवादंनमे राज्ञातस्मैसुबुद्धयेमंत्रि
पदंप्रोक्तं सतोकमध्येत्रस्मिन्द्वीपेजातः द्वितीयोस्तानाऊबुद्धिरितिआख्याजातः अस्मिन्नेवनगरे ज्ञानीमुनिरागतः राजामंत्रीसु
बुद्धिः एतत्रयोपित्रंगताः पश्चात्सुबुद्धिनाऊबुद्धेःस्वरूपंदृष्टं नोगुरोः केनकर्मणेअयंदृष्टोजातः तदामुनिःवक्ति नो
मंत्रिन्नष्टेषु अस्मिन्नगरे विमलअचलनामानोवणिक्पुत्रौअदत्तो विमलेनगुरोःममपदीक्षाग्रहीता मह्यदशांगीपाठकोजा
तः मह्यन्येषांऋषीणांपाठयति गुरुणाआचार्यपदंदत्तं पश्चात्धर्मोपदेशेनबुद्धेजनाःप्रतिबोधिताः स्वायुःक्षयेद्वितीयदेवलोकेदेवो
जातः ऋतिनाम्निवशात् द्वितीयः अचलःयतिनोज्ञानवतोधर्मवतोचनिंदाकरणात् अवहेलनाकरणात्स्वायुःक्षयेमृत्वाद्वितीयन
रकंगतः ततश्च्युत्वादेवलोकात्विमलस्यजीवःतत्पुत्रःसुबुद्धिनामाजातः द्वितीयः अचलजीवः द्वितीयनरकात्च्युत्वानिंदापा
पयोगात्ऊबुद्धिःतत्पुत्रोअदत् अयंसंसारेबहुरूपमिष्यति सुबुद्धिनाश्रावधर्मंप्रतिपद्यगृहेतौदीक्षांगृहीत्वाऋतंपठित्वापा
ठयित्वास्वायुरंतेपंचमदेवलोकेदेवोदत्त्वाक्रमेणमेणमोक्षंयास्यति इतिसुबुद्धिऊबुद्धिकथासमाप्ता अथषोडशमसमय
ग्रामः प्रश्नः कथ्यतिद्वाचत्वारिंशद्गाथास्यसंबंधमाह जोचएणुकएणंसवी धम्माधम्माइजाणएमहई सुयदेवयगुरुनं
तोमरिऊणोपुहिवहोइ ३२ व्या० यःकृष्णःदृढानोसेवानकिंकरोति यःपुनःचएणंपापंचजानाति सुनयेःकृतस्य
देवगुरोःनकिंकरोति तज्जीवःमृत्वापृथिव्यांनवति यश्चदत्तोगच्छन्जीवदेवगुरुनरूपाऊशलनामापृथिव्यांसूतः
मरहषायहपीयहकिंवापढिएणकिंचधम्मेणएयंवियाणेतोमरिऊणोकाहत्तोहोइ ३३ यःजीवएवंवेत्तिनोअ

दंडोनादिकंनोमादिरापानंकुर्वन्नुपविशेत्किंभवतिधर्मंकृतेकिंभवतिइहंवचःजल्पन्मृत्वानवांतरेमूकःमूखंसिवतिथाप्रबंधेवेश्रमित्रः
ऊशालगृहेकर्मकरोजातः अथप्रस्तावेबंधमाह भूरावर्षनगर्यांधनवान्वेश्रमणश्रेष्ठीवसति तस्यऊशालाख्यःपुत्रः परंधर्मंनजानाति कदाचान्
महाविज्ञः महाबुद्धिनिधानःपदानुसारिणीप्रज्ञाविद्यतेऽस्मिन्तस्यगृहेएकःकर्मकरोस्ति महाऊरूपवान् पुनःदोषागुषरोगाश्चवत्ते
ते परंतस्यापरिऊशालस्यअधिकंनहुः जिनधर्मंजानाति धर्मंकरोति एकदावनमध्येकीलोकंनुगतःतस्मिन्समयेएकःविद्याधरःदृष्ट्वाउ
परिउल्लंघनंपतन्दृष्ट्वाऊशालेनदृष्टं नोउन्नमकर्थंभूमितःउल्लंघतिपतति तेनविद्याधरेणऊचे अहंवेताढ्यवास्तव्यःचित्रगतिविद्याधरःश्रा
पर्वतेगतोनूत्ततःवत्समानम्यमेममामित्रमित्रितःविद्याधरपस्मविद्याधरःप्रहारादितःमयादृष्टं एतत्किंजातं मित्रेणविद्याधरेणप्रो
क्तंकश्चिद्विद्याधरःममप्रियेलात्वागतःतदाहंकटकंगतःयुद्धंकृत्वास्त्रीवांछितातदाममप्रहाराःलग्नाः अधमरोहिएणनाटकयाः
त्वंमद्देवपूःसज्जीऊरूमयातद्देवपूःचाकृतेनमुक्तस्मात्स्थानंगतःतस्यविद्याधरस्यविरहातममआकाशाविद्यायाःएकंपदंविस्मृतं
अतःअहंउल्लंघामिपतामिएतत्श्रुत्वाऊशालेनकथितं मित्रधर्मंपदंब्रूहि तदातेनप्रोक्तं पदानुसारिएणलब्धाविस्मृतेपदेप्रोक्तं त
दातस्यआकाशगामिनीजातालविद्याधरःहर्षितःसन् तस्यऊशालस्यपितुर्नामआदायस्वस्थानंगत्वाद्वितीयादिवसेवेश्रमणश्रेष्ठीनःगृहेदृष्ट्वा
आगतःतदाऊशालाख्यादेवदत्तोकरोति विद्याधरेणप्रोक्तं सवस्तुकिंक्रियतेतेनोक्तं अहंदेवान्नजयामि विद्याधरेणोक्तं देवःकःवीतरागः
धर्मःकःवीतरागप्रणीतःकोयुक्तः यःमत्तमंत्रीप्रोक्तः एतत्श्रुत्वाकृतेनविद्याधरेणअगीकृतं पश्चात्तेवेश्रमणस्यश्रेष्ठिनःप्रोक्तं ममपित्रा
एकःनिमित्तीदृष्टः ममपुत्र्याःकोवरस्तावन्निमित्तेकेनप्रोक्तं यःनवपुत्रस्यविस्मृतपदस्यपदंसारयति सतवपुत्र्याःभर्तास्यात्तेनविष्प
तिअत्रअहंआगतास्मित्वत्पुत्रेममप्राप्तिंचवेत्तादृपर्वतेगत्वाममलग्नंमुंदरीविवाहयित्वामोचयामिएतद्वचःश्रुत्वाश्रेष्ठिनातत्
क्षवअंगीकृतं पश्चात्श्रेष्ठिसुतंमार्गयित्वाविद्याधरःवेताढ्यंममनिआगत्यतऊशालंपरिणायित्वाशाश्वतान्चत्यान्ववंदेगत्वामेरु
पर्वतंगत्वाश्रमणमुनिंचवंदित्वाग्रेचलितःतदाऊशालेनदृष्टं ममकेनकर्मणेपादानुसारिणीलब्धिर्नष्टाजाता पुनःममगृहेऊरूपःमूर्खःमूषश्च
कर्मकरःकेनकर्मणेअस्तिममगृहेतस्मात्परिअधिकःकश्चकेनकारणेनजातःअत्रकोषःकथ्यतिइतःनवांतरेतृतीयत्रवोऊलूकवृक्षो
अस्तिनोवनेवनामानोपरस्परंस्नेहपरौतयोर्मध्येएकःश्रावःगुरुसेवांकरोतिपुण्यंपापंचविचारंदक्षतेपश्चात्तेगुरुणानरोतेवैशाखसं
क्रांतौपंचवर्षंपुनःपंचमासंयावत्करणात्पुनःपुनःकरणात्तेमृत्वादेवोजातौततःच्युत्वाविप्रमणश्रेष्ठिगृहेजातौद्वितीयोमित्रश्रा

तवासिनः विद्याधरपाश्वर्तिशिक्षिता महायुक्तविद्याधरः परेणापितस्यनामेगृहीते लुब्धावृशात् तदायुक्तोपितत्वात् त्रिदंडः श्राकाशा
तपतितः तदालोकैर्हन्यिविहिते अथैयुक्तोपि अतएव अवहेलाबकोजाता अस्यविद्यानिःफलाभूता युक्तोपिमहापापीइतिकचनात्
आगामिभवेतस्यविद्यानिःफलाभवति विद्यानैचनागच्छति अतएवयुक्तोविनयःकार्यः इतित्रिदंडिककथासमाप्ता अथएकविंशति
तमीदृष्टांतकथयति बुद्धिमन्तश्राचार्यविणयसमृद्धोगुणैरिहभवति स्यजागरियंविद्या मास्यफलाहइलोकेपि ३७ व्या० यःपुमान्
युक्तंबुद्धिमन्यते पुनःविनयवान्नभवति पुनर्युक्तोभवति तस्यविद्यागृहीतासफलाभवति। यथाश्रेणिकराजावत् आकर्षणीविद्यागृ
हीताविनयेनसफलीभूता अथेराजगृहनगरे श्रेणिकोराजासज्जनाम्नितस्यपट्टराज्ञीचेल्लणानाम्नीवर्तते एकोऽभयकुमारमंत्रीवर्त्तते
एकदाचेल्लणागर्भिणीवर्तते दोहदःउत्पन्नः वनमहिषैःएकस्मिन्सरोवरेवप्रेडद्भिरवमृदितं अदृष्टदोहदवशात् दुर्बलादेवीएक
दाराज्ञादृष्टादृष्ट्वाकथंदुर्बलात्वं तयासर्वउक्तंपश्चात्तराज्ञाअभयकुमारंप्रतिउक्तं त्वंएतस्यादोहदंपूरय बुध्यास्त्वा पश्चात्तेनअभय
कुमारेणदेवोआराधितःमनसत्यदोहदोऽभयएकस्मिन्सरोवनमहिषैःधवलैरुतः तस्यवनमध्येसर्वेपुष्पफलानिमदवत्तस्थुः एवं
दोहदःपूरितःतस्मिन्समयेतस्मिन्नगरेएकःमातंगवसति तस्यनार्यायाः आकालेआम्रफलंतस्यदोहदउत्पन्नः गर्भप्रभावात्ततदा
तेनमातंगेनआकर्षणीविद्ययाबलेनतस्यस्वकृतंतस्यमध्यात् आम्रस्यशाखांनामयित्वा आम्रफलंगृहीत्वाचस्त्रियाःदोहदःपरि
तोनिकरणात्तस्यआम्रःशुष्कःप्रजातसमयेराज्ञाज्ञातेआम्रैःशुष्कंअभयकुमारस्यआकारयित्वाप्रोक्तं आम्रफलंतस्यचो
रैनिःक्षाशय तदायामजानात्सर्वेनसमाकृयकन्यकायाःकक्षाकंधिउद्यानरक्षा एकस्मिन्ग्रामेएकाकाचिद्वणेकपुत्रिका
द्वादशवार्षिकाऊआरिकाआरामिकस्यफलपुष्पंचगृहीत्वाचोरयित्वाघरंयहैपरंयहैकामूदवस्यसेवांकरोति एकदाआरामि
केनपुष्पंगृहीतमतीकन्यादृष्ट्वापतंकथितमत्रार्घनाकुलेनमः तदातयाउक्तं यदाहंपरणायिष्यामि तदाप्रथमेतवसमीपंआ
इंआगच्छामि इतिनिश्चयःकृतः तदाचः तेनमानितंमामोचितास्वगृहेगता अथकियत्यपिदिवसेकेनचिद्वयूनाःसाकन्या
पित्रापरिणायिता तस्यांरात्रौस्वस्वरूपेसत्तरिनिवेदयित्वावनमालापार्श्वेमार्गयाति तदाचराःमिलिताः तयाचोराणांपुरतः
आत्मस्वरूपेउक्तं तैःश्रुत्वासमुक्तापश्चादग्रेचलिताःमातंगराक्षसाःमिलिताःराक्षसैरपितस्यावचः श्रुत्वासमुक्तापश्चा
दग्रेसिंहपार्श्ववर्तिकामध्यगता तदातमागच्छंतीदृष्ट्वा मतंउच्चायभगनीकथयित्वातस्याःसन्मुखंगत्वामिलितः पश्चात्तेन

कक्षांतरेणदत्वापश्चात्तयाप्रेषितावनमालातांकन्यांमारुमेदृष्ट्वा किंचिदंतरंदत्वासमुक्तापश्चात्तैश्चोरैरपितश्चमाक्षष्टः किंचिद्
त्वासामोचितापरेनमुषितासतीजनानांमध्येएकनचोरूपेणमातंगनाथंकन्याचोरेनगृहीतांकक्षनमुषितांदृष्ट्वातू
तनामवस्त्रांकरणांकन्यकांकक्षेप्राप्यते तदाअभयकुमारेणएवंज्ञातंअयंमातंगःचोरःअनेनआम्रफलंगृहीतंराज्ञःअयंअ
भयकुमारेणतेमातंगआकार्यनिवेदितं आम्रफलंतस्यअयंचोरः तदाराज्ञातेमातंगआकार्यदृष्टंत्वयाकुलप्रकारेणआम्रफलंगृ
हीतं तदापितमवदउक्तं मयाआकर्षणीविद्ययात्वाफलंगृहीतंस्वस्यायाःदोहदपूरणार्थं तदाश्रेणिकेनउक्तं ह्यैआकर्ष
णीविद्यामेशिष्यय तदातेनमातंगेनभिहमनम्यउपविष्टस्यराज्ञःपुरःस्थित्वामैत्रविद्या बुद्धवारेउक्तापुरराज्ञःपुरुषनचलिता
नायाति पश्चान्मैत्रीश्वरेणअभयकुमारेणप्रोक्तं नोराजन्विद्याविनयेनगृह्यतेतदाप्यायाति यतउक्तं विनयेनविद्ययाया
त्या पुरुषस्तृणधनेनवा विद्ययाविद्ययाराज्या चतुर्थेनैवकारणे १ अतःएतस्मिंहमनम्यउपविश्यपुरुंदत्वास्वयंअग्रेस्थित्वा
मुखंएवंनीत्वा नोराजाविद्यापात्रयतदाराज्ञास्त्कर्मकृतं तदाएकवारेणउक्तोविद्याराज्ञःआगताममोचापितअनयकु
मारेणसाविद्यासफलाज्ञाता अतःविनयवद्भिःविनयंदत्वाविद्यागृह्यते ३७ इतिश्रीविनयोपरिश्रेणिककथासंपूर्णा॥ अ
थाद्वाविंशतितमींत्रयोविंशतितमींचाहश्लोकद्वयेनाह जोदाणंदाऊणं चिंतइहाकालममणदिनेहाऊणविधणारि
द्धो अचिरावित्रजनामएतस्स ३८ व्या० यःपुरुषःदानंदत्वास्वकृत्यएवंचिंतयति हाइतिखेदमयादानंएतत्कथंदत्तं पश्चा
त्तापंकरोति तस्यगृहादक्ष्मीःसाकंकालेनयाति धनदत्तपुत्रसुधनवत्यांति॥ द्वाविधणेविजमंत्री दरिद्राणंपरदृश्यंपर
विजोपरिमानस्यधणीगोयमसिंहपुरजम्मे ३९ व्या० यःपुरुषःसाकंधनमपिस्वशक्त्यासुपात्रेदानंदत्तं पुनःअन्यस्य
पार्श्वतिदापयति तस्यपुरुषस्यलक्ष्मीःमिलतियथाधनदत्तपुत्रसुधनवत् दक्षिणदेशेदक्षिणमथुरानगर्यांधनदत्तःअ
ष्टादशकोटिप्रमाणद्रव्यवान्तत्रपरकोटाकोटिरस्तिवर्तते तस्यपुत्रसुधननामापुत्रोऽस्ति यत्पदेश्वरदत्तायकंमार्गयतिअन्यस्मैन
ददाति परंकोटाकोटिरस्तिवर्तते तस्यपुत्रसुधनस्यनामापुत्रोऽस्ति यत्पदेश्वरदत्तायकंमार्गयतिअन्यस्मैनददाति
सुव्रतदत्तःव्यवहारंवर्त्तते तेनसहसंव्यापारंकरोति वस्तूनिपंचशतशकटैर्गृहीत्वाप्रवहणैर्लंकासमुद्रमध्येचालयति पुनःधनंव्या
जयति किंचितंधनंनापिलक्ष्मीरस्तिएकदादैवेनधनदत्तःमृतःस्वयंसर्वंजनेनधनदत्तपदेसुधनंस्थापयित्वामा
नितःअथसुधनःकुत्रेवनारीनिवर्तति एकदासुधनःस्नानंकृत्वास्नानीकेनारीनृत्वास्नानंकरोति पश्चात्तस्मा

MEMORIAL
ठाकुर भाऊसाहेब जी इस्पारक्य समारकम्

राजा

यिमनमिमनरोचते एकदाश्रीपद्मप्रभस्तीर्थंकरः तत्रागतः तंपद्मप्रभं वंदित्वा सोऽर्गंधः स्वकर्मणः विपाकंपृच्छति श्रीसर्वज्ञः कथयति नागोरनगरात् बहिर्योजने नीलपर्वतः तस्योपरि एकाशिलावर्तते एकोमुनिः मासक्षपणादितपः करोति तपःप्रभावात् आरेवटकस्य आरेवटकंतिः फलंयाति लुब्धकः तस्यमुनेरुपरि ईर्षायति एकदाऋषिः पारणार्थंग्राममध्येप्राप्तः तस्मिन्समये आरेवटकेनशिलातलेगत्वा अतीवशिलातप्तातृता ऋषिः पारणंविधायशिलायांउपरिस्थितः बुक्कतायातस्मरुषिः केवलज्ञानंप्राप्यमृतःमोक्षंगतः ऋषिहत्वात्सआरेवटकःकृतकुष्ठीजातः पश्चात्मृत्वासप्तमीनरकंगत्वापश्चात्मत्स्यत्वा गोपालकोजातः परंदरिद्रीकृतः केनचिद्वणिजानमस्कारंशिक्षितः पश्चाद्दावानलमध्येक्षालितः नमस्कारप्रभावात् राज्ञः पुत्रोऽर्गंधारवोऽभूत् पश्चात्जातिस्मरणंप्राप्य श्रीपद्मप्रभंप्रच्छति नोस्वामीन् अर्गंधःकर्मगंधःजायते ततऽपायंकथयंतीर्थंकरोगणिनीतंत्वरोहिणी तपस्तप्तंतांसप्तमीमधिकंमासवर्षयावत् उपवासंकुरुपश्चाद्यापनंचकुरुतेनरोहिणीतपः कृतंसुगंधःभूत्वा शतिकथाश्रुत्वा अर्गंधःस्त्रियारोहिणीनाम्नातवराज्ञीजाताइयंआजन्मपश्चान्मृत्वादेवोभूत् ततःश्रुत्वाचंपायांश्रीवसुपूज्यस्यसुतावासुपूज्यिकारोहिणीनाम्नातवराज्ञीजाताइयंआजन्मयावत् दुःखंकेनवेत्ति नोश्रेष्ठाकराजऽत्रास्यापरिस्त्रधिकंसंदेहंकथं तत्कथ्यते त्वंशृणुसिंदमेनराजासुगंधपुत्रस्परज्यंदत्वायश्चात् दीक्षांलात्वाजिधर्मंपालयित्वा शुक्रजातवैजयंतविजयेऽमरिकिएणनामर्द्धिविमलकीर्त्तिराज्ञःपुत्रः अर्ककीर्त्तिनामाभूत् सचक्रवर्त्तिजातः राज्यंभुक्त्वाजितशत्रुमुनिपार्श्वेदीक्षांलात्वाऽतः करंतपः कृत्वास्वायुः क्षयंकृत्वा षष्ठस्वर्गेदेवोकेश्रेष्ठनेजेऽभूत् ततः चवित्वांत्वंश्रेष्ठीकराजाजातः रोहिणीवसुनाऽभूत् आवांयोरोहिणीतपः करणात्परस्परंअधिकंस्नेहः अथत्वंपुत्राणांकारणंशृणु मथुरायांअग्निशर्माब्राह्मणवसति तस्यसप्तपुत्रापरंदरिद्रिणः एकदायामलिपुरनगरेसत्रापित्रोतरः निक्षार्थंगच्छंति तदावाटिकामध्येकश्चित् राजकुमा

रः कंदर्पावतारः क्रीडतीनदृष्ट्वाशिवशर्माब्राह्मण स्वबंधवान्वक्तिनोभ्रातरः विधिनाकियत्कालेनरकृतमस्तिअयंराजकुमारः मनोबांछितंसुखंभुक्तिअस्मानिः निक्षार्थंगृहेषुपरिभ्रमंते तदाएकेनभ्रात्राउक्तं कस्यगृहेभोजनंदीयतेशृणुवचनंएषः सुषमाभिः नकृतंअनराजकुमारेणसुकृतंकृतंअतः सुखंभुक्ते तदासर्वेरपिव्रतं पुत्रेजीवदयाधर्मंपालयित्वागुरोपार्श्वेदीक्षांलात्वामृत्वाचसप्तमंदेवलोकेदेवाःजाता ततःश्रुत्वा नवगुणपालादिसप्तपुत्राअनुचरं नवअष्टमपुत्रः वेतांड्यवासीकृतंकविद्याधरः निरंतरंनंदीश्वरद्वीपेशाश्वतीप्रतिमांपूजयति धर्मंकरुतेसविद्याधराभूत्वामाधर्मंदेवाजातः ततश्रुत्वा नवअष्टमःलोकपालाः पुत्राजातः अथवतस्मरणंपुत्रिकाणांसबंधंशृणु वेताढ्यपर्वतेएकाविद्याधरः तस्यचतस्रः पुत्रिकाः संति परंमहारूपवतीगुणवती एकदावनमध्येकीर्तयः गुरुभिः दृष्टाः ताआलापिताः नोपुत्र्यः धर्मंकुर्वंतु युष्माकंआयुः एकदिनंविद्यतेतानिरुद्धं एकदिनमध्येकिंधर्मंभवति तदानिगुरुभिरुक्तं शुक्लज्ञानपंचमीतपःक्रियतांअद्यवृद्दिनेउपवासंकृत्वा गृहंगत्वा देवगृहंकृत्वा पुण्यस्यअनुमोदनाकुर्वंति तस्मिन्लोकेविकस्पिताचतस्रोगुणमुपरियंतिताःसर्वोपमृताः प्रथमंदेवलोकेदेवाःजाता ततः श्रुत्वातवपुत्र्यःअनीवर्षिणःजाताः एवंवार्तांश्रुत्वा जातिस्मरणंलब्ध्वा राजासपरिवारःरूपकंनेगुरुंनत्वा गृहंसमागतः कियत्कालेराजाराज्ञी पुत्रीश्चसहितः श्रीवासुपूज्यसमीपदीक्षांलात्वा कर्मक्षयंकृत्वा मोक्षंगताः तत्रकेवलिनःतपश्चरणंकृत्वा मोक्षंगताः तत्रकेनहोद्यंसुषमकृतंसदा बालकेवलिबोलि ४४ इतिरोहिणीव्रतेअशोकराजाकथामंगलं अथविंशतमींपृच्छांपृच्छति श्रीभगवान् एकगाथाकथयति मक्कघायअभिदादं अंकंवाजोकरेइपाणीणं बालारामविणासी कुडीमायएसुरिसो ४५ यात्मा यःपुरुषः मक्कनः आलयंछेदं करोति पुनः आलयंदावानलंददाति पुनर्यः प्राणीनांतिरश्चांएकंविकंकरोति लघुप्राणमानविणाशयतिक्रोधयति मारयतिचुटयति पुण्यादिनिमंनवांतरंकष्टीनवति किंवत्गोविंदपुत्रंगोसलवत् अत्रगोसलकथा श्रीप

तिष्ठन्ति तत्र गोविंदनामा गृहपतिवसति तस्य कलत्रं गोरीतिनाम तयोः पुत्रः गोसालरोजातः परं कुत्सितनीतिर्हीयीवसंजातः एकदा स
एकाकी एव वनमध्यंगत्वा यष्टिं मधुलयं पातयति पुनः सदा वनलतां दत्वा शशकादीन् जीवान् मारयति निर्दयत्वात् पुनः
सा गोसालः वृषभादिन् पशून् शंकयति नवक्रियालतया वृक्षान् छेदयति धनसम्मूलयति लोकैस्सदा उपालंभनः सम्पीडितः
तदापित्रा शिक्षापनिका पुत्रस्य दत्ता परं समिष्यान मन्यते सदा घाटकृतजात तत्पितरौ दीवीन्तो अथनिरंकुशमदस्तीवत् उन्
शृंखलान्तर एकदा वनवाटिकायां सोगत्वा नारिंगादीन् उन्मूलयति तदा तलारक्षैः तं बंधयित्वा राज्ञोग्रे मुक्तं राज्ञा तस्य सर्वस्वं ग्रह
हीतं पश्चात् मुक्तं एकदा पुनरपि राज्ञ वाटिकामध्यंगत्वा सकोमलं वनस्पतीन् छेदयति सवनपालैर्ज्ञातं तं बध्वा कदित पश्चा
द्राज्ञोग्रे मवक्ति नास्वामीन् योष्माकीनावादिकागोसलेनविनाशिता तदाराज्ञा तस्य गोसलस्य सदस्तो छेदितो मुरिकेन सनगोस
लबकुपश्चात्तापंकरोति उक्तंच मायबायवकांतणी सीघनमानेजेअकर्मवसेउरिकेयाथकां पढंयबतांवेतय १ गोसलकः मृ
त्वा तत्रैव पदमश्रेष्ठिन गृहपुत्रात्पन्न गोरइतिनाम अजनमयावत सगलितकुष्ठीरोगजातः पित्रा बकुकयधंकारितंयरंक
ष्टंवकुसरंजातं एकदापदमसारऋषिसमागतः तंवंदितुंनगरलोका सर्वेपगतापदमश्रेष्ठपितंवंदितुंगतः ऋषिणापृष्टंजीव
कृतकर्मवसान्सुखीदुखीचनवति तस्मिन्यस्तावेश्रेष्ठिनापृष्टं भगवन् मदपुत्रेणकिंपापकृतमस्ति ऋषिवक्ति अत्रैवगां
वंदगोर्यापुत्रोगोशालअनुवर्तेन सर्वेनवंदवंदनरदंछेदितंमधयातितं पश्चंवश्रेकिते एतत्कारणात्मत्वानवपुत्रमो
रगीसकुष्ठीजातः इतिश्रुत्वापदमश्रेष्ठिनापुत्रस्नेहणितंसर्वेनवेत्यया एतत्कर्मकृतं सएतत्श्रुत्वाजातिस्मरणंजातं पश्चा
त्तापकृषियार्श्वगत्वानत्वरणेवंदित्वा स्वपातकंनिंदयित्वा अनसनंगृहीत्वा मृत्वावप्रथमदेवलोकेदेवोत्पन्न इतिगोशालक
थासंपूर्णः अथएकविंशत्तमंमीष्टछांप्रश्नयति गोमहिमरकरकरह अइनारसरावणणधीरुइ एणणपावकम्मेण गोयमासान

खुड्डो ४६ द्वारया यःपुरुषः वृषभमहिषखरोष्ट्राणांअतिनारोपणेणकृत्वापीडयति नोगोत्तमसोजीवकुलेजनवति यथाधनावह
पुत्रधनदत्तवत्तकुलेजनवति अथधनदत्तधनश्रियाकथा स्थूमिमंडणानगरे तत्रशत्रुदमनोराजाराज्यंकरोति तत्रधनश्रेष्ठी तस्य
श्रीरुकलत्रंवर्तते नाटकेनआजीविकांकरोति तस्मिन्गृहेबपोष्टिकोष्ठघरमहिषाणांसंग्रहंसतोनेनबकुनारंधातयति बकु
नाटकंलाति एकदासाकस्तस्यगृहेविहर्तुंसमागत तस्मैदानंदत्वा शुभकर्मउपार्जितंस्वायुष्पूर्णीकृत्य तस्मिन्नेवनगरे धनावह
श्रेष्ठीनगृहे धनदत्तारूपोत्रोत्पन्नः परंकुलोजातः सधनदत्तकुवाणिज्यकलायांविज्ञोस्ति तस्मिन्नेवनगरे कस्मिनधनावहो
वर्तते तस्मिन्गृहे धीरुजीवः मत्वा धनश्रीपुत्रिकाजाता परंसा धनश्रीरूपवतीगुणवतीयौवनवयप्राप्तवती पूर्वनवस्नेहात्त
कुलेधनदत्तेनतारंवांछति धनश्रेष्ठिनः द्वितीयापिपुत्रिकासाकर्मवसात्कुलेजातवर्तते एकदातस्यगृहे एकनैमित्तिकमुमा
गतः नैमित्तिकेननेमित्तिज्ञानेनोक्तं नोगृहस्वामिन यः नरः इयंधनश्रियंपरणयिष्यति सनगरश्रेष्ठिनंविष्यति इदृशीवार्तांश्रु
त्वाकश्चित्धनपालधनश्रियोमार्गयति पित्राउक्तं वरंइयंधनश्रीपुत्रंदत्ता द्वितीयाधनदत्तकुलेकन्यादत्ता एकएक
तत्रस्थापितः परंधनश्रीधनदत्तंवांछति तयाधनश्रियामनोरथपूर्वकंइयंआराधितः मयाइसंतुष्टोजाते मयाहोक्तं तवास
मेयंसर्वंयोजनानांदृष्टिबंधंबंधयिष्यामि नोधनदत्तसात्तवपाणिग्रहणंनविष्यति साधनश्रीहर्षिता इतिवरंदत्वायोदृशोजा
तः पश्चात्तत्रदिनेयत्नेणधनश्रीधनदत्तेनसहसंबंधकृतःकुलाया धनपालेनसहसंबंधकृतइत्यपिपरणयित्वानिर्गतो धनद
त्तः धनश्रियंदृष्ट्वादुःखितः धनपालः कुलाश्रियंदृष्ट्वा मनः नगोजातः धनपालधनदत्तंप्रतिवक्तियत्वयापरिणीता इयंधनश्रीसा
ममकीनास्तिमामोप्रयच्छ चेत्मोनदास्यसितदाअहंराज्ञोगृह्यामि इतिपरस्परंकलहंकृत्वाराज्ञोगतोराज्ञातोगृहमुक्तो गृ
हात्धनश्रियंराज्ञाआकार्यइष्टंत्वमसंवदः एतद्विनिमयंकेनकृतं तदाधनश्रियंकुलेनोक्तं तोराजेदमयायद्यआराधितः तेन

संवृष्टेनएवंरूपंतंराजाचिंतितंयद्देवेनरूपं तदन्यथानभवति तत्सर्वंकृतनाशनसमाकार्यउक्तं इयंवार्तायज्ञदत्तोदेवेनरू
ना अथराज्ञानकार्य तान्संतोषयित्वाएहिषितो सुधनस्त्रियोअस्मिन्समयेचूतज्ञानिधरोधर्मरुचिमाधकमत्रागतःसर्वलोकास
कलत्रश्चधनदत्तवंदितुंगतो गुरुणांधर्मदेसनादत्ता तदनंतरंधनदत्तनदृष्टंदृनगवन् केनैकमणांतंकुज्ञानतः इयंममधू
नश्रीममोपरिस्नेपरिस्नेधिकस्नेहः कथंपुनः अस्माकंलक्ष्मीनागसुरंवचकथंजानं तत्कथांतमयाकथ्यंत त्वयाष्टएकदृष्ट्व
नवधनधरुनामानोस्त्रीनत्तरिऽन्नांरुषनाष्टेदिकापुरिस्नातेनास्मरणेनत्वंकुज्ञानत तस्मिनवनवमाधे दानंदत्तंदानात्त
स्त्रीनागश्चलष्टं दृष्ट्वनवस्नेहादधिकस्नेहः एतांवार्तांश्रुत्वा जातिस्मरणंजाप्य पश्चात्तस्मत्कमूलाद्धर्मंप्रतिपद्यदृष्टग
तः पश्चाद्धर्मंपपाल्यसुपात्रेदानंदत्वा मृत्वाचदेवलोकेदेवोऽभूत् इतिधनदत्तधनश्रियोः कथाः अथक्षत्रियशत्रुमीदृक्षाष्टक्ष
यति जाइमउत्तमत्तमणो जीवाविक्कणोइजोकयग्घाय सोइदत्तइमस्सिंदासत्तवच्चएपरिसो ४७ व्याख्या यःपुरुषःजातिकु
लमदंकरोति पुनः यः उन्मत्तमनोन्मत्तवति यःपरनिंदात्मप्रसंसाकरोति मनीचिगोत्रिकर्मउपार्जयति पुनः यः पुरुषजी
वान्क्रयविक्रयंचकरोति पुनः कृतघ्नोभवति उपकारेनवमन्यते सः पुरुषःनोइंदत्तेनमृत्वादासत्वंलभते ४७ अत्रबद्ध
दत्तकथा यथा हस्तिनागपुरेमामदत्तपुरोहितः वसति तस्यसोमदत्ताभार्या तस्यबलवतः पुत्रः सजातिमदेनसर्वलोकजना
न हणवतमन्यत ममार्येआनोषदत्वाचलति सराजपुत्रेत्यस्वपुत्रस्यस्नानंकरोति पुनः मातंगस्वदृष्टिपतनेसवेस्क
स्नानंकरोतिविधत्ते पुनः प्रायश्चित्तंचिंतयति अन्यजातीनांमहषंवदति स्वजाते पूइंमतिसपुत्रःपित्रोः अतिशोचकरणा
न उच्चटकुलजातलोकाः तंहसंति तदापित्राउक्तं नावच्च लोकमवहारं त्वंकुरुजातः मदंमाकुरु परंउन्मत्तहस्तिवत्त्व
लतिकियत्यपिकाले तस्यपितापरोक्षेमृत तदाराज्ञापुरोधाअन्यःस्थापितः सत्रत्रेवपदत्तष्टमृत मदोन्मत्तलोकेनघ्नन्मदत्त

इतिनामदत्तं अतीवमद्यमदत्तः निर्धनः कृतघ्नश्चजातः अथब्रह्मदत्तः वृषनादीनांक्रयंकृत्वा उदरंभरति एकदासमार्ग्ययाति तद
लोकेहास्यंकृत्वाउक्तं लोचत्तमदत्त एतानिचृणानिमातंगेनसर्वाणिस्पर्शितानिभंति आनोषंत्वया कथंन कृयते तदानन्मार्गमल्का
अन्यमार्गंपतित तत्रमार्गेमातंगाः सन्मुखंमिलिता सकोपनआक्रोसंवचनंब्रूते तदामातंगैः मिलित्वाक्रूरिकयामदतः परंमृत्वा
फ्रप्रदंयुष्माकंदासोस्मि इतिकथयित्वा चुटितः पश्चात्आज्ञानतपःकृत्वामृत्वा सयोत्तिषंमधेदेवत्वंप्राप्ततः च्युत्वापद्मषं
डनगरेकुंददंतागणिकायाः मदनानामभत्रात्तत एकदामदनः मनसिचिंतयति मयापापंकिंकृतंअतः अहंगणिकापुत्रो
हीनजातजोतः इतिविचारयति तस्मिन्समयेतत्रकेवलीगुरुसमागतःसमदनः नंगुरुंनत्वाष्टच्छति मयाहीनजातित्वंकथं
लब्धं ज्ञानीकथयति त्वयापूर्वंनवजातेमंदंविहितं पुनः त्वयापरनिंदादिपापंकृतं अतः कारणात्त्वंगणिकापुत्रोजातः नोस्वा
मिन्संयोगंपृच्छादीक्षांदीयतां केवलिनाज्ञानेनकृत्वा गणिकापुत्रंयाचंपृच्छादीक्षादत्ता पश्चात्तेनउग्रंतपस्तप्त्वास्वयुक्ष
येत्रनक्षत्रेलात्वादेवलोकेदेवत्वंप्राप्य पश्चात्क्रमेणकर्मक्षयंकृत्वा सुनक्षत्रनवसेमोक्षंगतः ४७ इतिमदत्त
दत्तकथा अथत्रयस्त्रिंशत्तमीदृक्षांप्रश्नयति गाथा विणयविहीणाचारित्तवक्किउ दाणगुणविउत्ताय भणिमाइयंकुक्कु
पुरिसादारिद्दिनेइ ४८ व्याख्या यःपुरुषः विनयरहितंचारित्रं नियमस्तेनवर्जितः पुनः यः दानगुणैरहितोभवतित्रिदंड
युक्तः मनमाआर्तध्यानेरौद्रध्यानेचविनयति वचमाउर्वचनंब्रूते कायायाकुचेष्टांदीयते इष्टश्रीः पुरुषोमृत्वादरिद्रोभवति निःपुण्य
कवत् यथा हस्तिमर्दनोराजाराज्यंशास्ति तत्रवसुबुद्धिश्रेष्टिवर्त्तते तस्यबंधुमतीभार्यातस्यमनोरथरूपापुत्रः ज्ञातः मनोरथः कृ
त्वासोबालःवर्द्धतेपितातस्यपुत्रस्यशिक्षांशिक्षयति नोपुत्रेदवगुरोः पुण्यंकुरुपरंसकुचेष्टांकृत्वानकरोति रुदनंविनयंकु
रु तथापिविनयंनकरोति पित्रा एकदागुरुः पार्श्वेसआनीतःगुरुनिरुक्तं नावत्तत्वंनियमंगृहाण नियमंपालय पश्चात्तमनोरथ

णतिमन्नः नियमेनपलति धुनः दानमन्नः ननवति कतिचिद्दिनातरं नतृपिनादेवीन्नृतः तस्मिन्गृहे कोपिनिद्धुकः निद्धार्थनसमा
गच्छति अयंकृपणः इतिनावात् एकदास एकाकी एकृपणमेचलितः मार्गमध्येचोराः मिलिताः तेसमारितः समत्वा दरिद्रकुले क
स्मिद्दरिद्रस्यपुत्रोजातः तत्रनिः पुण्यकनामन्नृतं मनिः पुन्यकः लोकालोकानांपशून वारयति धुनः सृजनानांनारंमस्तकेनवह
ति सर्वेषांलोकानांमेवाकारकः अन्नत्त तथापिस्वोदरंकरवेनरति एकदासदेशांतरद्रव्योपार्जनायचलितः दरिद्रवंसात् तत्र
किमपिद्रव्येनग्रहं पश्चात्तत्र तेनषण्मुखः देवआराधितः उपवासंकृत्वात्रयस्तेनः मध्यमदिवसेषण्मुखनदेवेन आगत्यतृणि
तं इतः मत्स्यानादत्यहि तवनाग्रमध्येतडागेनास्तितदानिंपुन्योगच्छ अहंअत्रैवतवाग्रे भरिष्यामि इतिवचदेवेनश्रुत्वा
देवनाकं गतेनिपुण्यकतवाग्रेस्वर्णमयोमसूरन्तत्संद्यकरिष्यति एकंस्वर्णमयीपिच्छांतवाग्रेमोक्ष्यति सात्वयायादा अन्यापिछा
नयाहा एकदातत्पुन्यकस्यबुद्धिरुत्पन्ना अहंएकाकीवनमध्येकतिदिनानिस्थास्येइदंचिंतयित्वा तत्रवनस्थितः पक्षी
तत्रत्यंतमसूरंगृहीत्वातेनसचीनत्राकर्षति तस्मिन्समयेमयूरवेषधारकः अन्नत्तदेवाधिष्टितनकाकेनचंचुपुटेनसपक्षाराद्दि
तः कृतः यापिछास्वंगृहीता सापिकाकपक्षजाता उक्तंच नाग्यानुशारिणीमेधाबुद्धिः कर्मानुशारिणीदानानुशारिणीकीर्तिः
लक्ष्मीः पुन्यानुशारिणीः इत्या उत्तावलिकीजिनहीकीधर्मकाजविणासमारेमानोकागुंकपेरुवेघरदास १ सञ्चात्मानंनिंदित्वा
पर्वतोपरिमंडपंवटितः तत्रऋषिंदृष्ट्वासप्रोचे नामुनेममधनोपायंवदतदाऋषिणाप्रोक्तं त्वयादेवआराधितः तेनदेवेनमयूरान्
काकंकृतः त्वयापूर्वनवदानंनविहितं नियमेनपालितं धुनः विनयेनकृतंअतः कारणान्त्वंदरिद्रीजातः इतिश्रुत्वाजातेस्म
रणंप्राप्य वेगपातदीक्षांलात्वापुण्यंकृत्वास्वर्गेसुरवेनाकजातः ४० इतिदरिद्रोपरिनिः पुन्यककथासंपूर्णा अथवसुभिंद्वात्रमी
गृहाद्यांउत्तरं कथयतिश्रीवीर गाथा जोपुणदाईविणयजुउ चारित्तगुसमयाइन्ना जोजणमयविसीउं महहिउहाइलोगमि ४०

MEMORIAL
ज्ञानपीठजीवित्यांसारकम्
DR. B. BHARGAVA

व्याख्या यःपुरुषः दानीविनयीचनवति धुनः चारित्रगुणशीलेनसहितोनवति धुनः यःजनशीलमध्येप्रसिद्धेनवति महद्भिःकीर्तवति
धुन्यसारवत् यथा साकेतनगरेनगरेतत्रसुराजाराज्यंकरोति तत्रधनमित्रश्रेष्ठीवसति तस्यनार्याधनदत्तास्ति एकदारात्रौस्वप्न
माधनदत्तारत्नैरनंस्वर्णकलत्रंसपत्नीं ज्ञानरूढ्याथसप्तहरिंप्रतिस्वप्नंकथयति मयाद्यरात्रौपूर्णैरत्नपूर्णकलशंदृष्टं तस्यकिं
फलंनविष्यति नर्त्तामनमिस्वप्नंविचार्यउक्तं नवनागपंचंपुत्रंनविष्यति स्वप्नानुशारेण इतिश्रुत्वास्त्रीसदर्पवचनाक्रमणन
निर्ममेः तस्याःपुत्रोजात तत्पश्चात्वर्षपंचकंकृत्वातस्यपुन्यसारनामशीलंकृतं क्रमणबालः पंचवर्षिकोजातः विद्यावान
हाकलावानजातो यौवनेकस्यचिदश्रेष्ठिनः कन्यातेनपरिणीतातयासमंसुखेनुक्रतस्पुन्यसारस्य एकः पुत्रोजात एकदाधि
न्यसारोरात्रौसुप्तोस्तितस्मिन्समयेलक्ष्मीदेवताआगत्योक्तं अहंपुन्यसारतवगृहेअहंप्रत्यहंआगमिष्यामि इतिउक्त्वासाल
अदृश्याजातासोपिजागरितोजनं मयापुण्यसारप्रत्यहंगृहेमम चक्षुः कोणेनअहंप्रजाते स्वर्णजनंचक्षुःस्वर्णकलशंपश्यामि अद्यरात्रौ
मयालक्ष्मीदृष्टा साकंसाजाता अहराज्ञः निवेदयिष्यामिवत अहंनकथयिष्यामि तदाविनभूजनः राजावेकथयिष्यति तदाऋद्धि
र्थानविष्यति इतिविचार्य पुन्यसारः राज्ञः पार्श्वेगत्वाप्रोक्तं ममगृहेनिधानंप्रकटितमस्तिनदा राजानंनिधानंदृष्टं तस्यगृहेसमा
गताः सोपिराजानिधानंदृष्ट्वा विस्मयंपाप्यनिधानस्वजनारेमुक्तं द्वितीयदिनेपुन्यसारेणतथैवनिधानंदृष्टंराज्ञः कथितंराज्ञा त
थैवनंकारेमुक्तं तृतीयदिवसतथैवजातं तदापुण्यसारेणप्रोक्तं नोमहाराज युष्माकंनंकारमध्येकियन्निधानंजातं तस्यशनांत
दाराज्ञानरंआकार्यउक्तं नोचेत्तंनंकारान्निधानंसमानयः तत्रगत्वानंकारंपश्यति परंनंकारमध्येनिधानंकिमपिनास्ति इतिराज्ञःप्र
ग्रआगत्योक्तं तत्रनिधाननास्ति इतिश्रुत्वाराज्ञाचिंतितंमयालोभेननिधानं तस्मात्गृहीतं परंनाग्रंविनानिधानंनदृष्टति एत
न्निधानंपुन्यसारस्यनाग्रमध्येअस्ति अथएनंअहंपुन्यसारंनगरश्रेष्ठिंकरिष्यामि विचार्यराजापुन्यसारस्य एकंस्वर्णमुद्रिकांवस्त्रे

वदत्वा नगरश्रेष्ठीकृत्वा वाद्यत्रयेण सरेणकृत्वास्वगृहेसुक्तं अथधन्यसारेणस्वलक्ष्मीः धन्यवसात्कृता अस्मिन्समयेसुकेवलीतत्रसमागताः तंवंदित्वाभव्यैस्थितः धर्मंयदृच्छंश्रुत्वा धनमित्रंमुनिंपृच्छति हेभगवन् अनेनधन्यसारेणपूर्वंनवकिंपुनंसुकृतंयेनईदृशीलक्ष्मीलब्धा धनः राज्यमान्यंचप्राप्तं तद्गुरुणोक्तं सोधनमित्रत्वंशृणु अस्मिन्नेवनगरे धनदत्तकुमारोऽभूत् येनधनदत्तेनद्वात्रिंशत्रत्नानां धनः वा त्रिंशत्अनंतकायानांनीयमंगृहीतं धनयेन सुपात्रेदानंदत्तीर्णं धनः दृष्ट्वानंविनयविहितं धनः अनेनश्राद्धधर्मंपालितं पश्चात्तद्दीक्षांलात्वा श्रुतंपठित्वा घातेअनशनंगृहीत्वा तृतीयेदेवलोकेइंद्रसमानिकः सञ्जातः त्वा ततः चवित्वानवमे त्रधन्यसारेजातः सपूर्वभवंश्रुत्वा जातिस्मरणंप्राप्यः पश्चात्तत्रकटंबगृहनायकं स्वपुत्रेन्यस्यस्वयंसुनंदपार्श्वेदीक्षांलात्वा निरतीचारंपालयित्वादेवजातः पश्चात्मनुष्यभवंप्राप्यमोक्षंयास्यति यतः जिणपूजेचंदेक्कगुरु नावइदानदीयंते धन्यसारजिनेहनइं रुद्धिप्रत्तिनीऊंती १ ४९ इतिधन्यसारकथासंपूर्णाः अथपंचत्रिंशमीषट्त्रिंशमीचदृश्यो धन्यगाथान्यांजनरंक

ययति वीसढायकारी सम्ममणलोईकणपत्तिनो जोमरइअन्नजिम्मे सोरोगीजायएघरिसो ५० व्याख्या यः पुरुषः विश्वा संहृत्वा जीवंमारयति मनःशुद्धआलोचनंलाति सोमृत्वानवांतरेरोगीनवति ५० गाथा वीसढारक्कणपूरे आलोईयमद्यपा वगणोय जोमरइअन्नजम्मे सोरोगविवद्धिउदोइ ५१ व्याख्या विश्वामिनंजीवंहरति धनः सर्वपापानि आत्मनः आलोच यंति प्रायश्चित्तंनकरोति सोमृत्वारोगीनवति ५१ अत्रअहणमल्लकथा यथाअजयिन्यांनगर्यांजितशत्रुराजाः राज्यंकरो ति तस्यराज्ञः एकः अहणाख्यामल्लोऽस्ति यः बज्रकलापारीएकदासोपारेनगरे तत्रसिंहगिरिराजावर्तते सराजा प्रतिवर्षंमल्ल महोत्सवंकारयति यः कश्चित्मल्लः तंजयति तस्यराजाबज्रधनंअर्पयति तंश्रुत्वा प्रतिवर्षंसोपारके तत्रअहणमल्लगत्वा

तंमल्लंजित्वा वज्रधनंलात्वास्वगेदेआगच्छति अन्यदाराजाविनितंपरदेशेयंअहणमल्लोमत्तनार्यीजित्वावज्रद्वयंप्राप्नोति मदीयको पिमल्लोनजीयति एतत्वैरंनअयंजित्वाऽयति वर्धयाति एवंहिममेवमहत्वंहितिर्जायते इतिमत्वा कश्चित्बलवंतंनरंदृष्ट्वास्वमल्लंचका र तस्यमल्लीमल्लतदाएकमल्लीमल्लः स्थापितंतेनमल्लीमल्लेनयुद्धंपिशित धनमेदात्वयुद्धंकर्तुअहणमल्लसमागतः तरुणेनमल्ली मल्लेनअहणमल्लोजितः राज्ञाबज्रदानंतस्यदत्तं अहणमल्लपराजितमनपश्चात्वलितः सोरवदममध्येआगतः अहणमल्लेनएकः हलीदृष्टः एकेनकरेणहलं वाद्यन् द्वितीयेनफलहीयमुत्पाटयन् मनोजनायस्थानेकेसार्द्धनीतंतस्य बज्रबोजनंदृष्टंउत्प्रासम यंवमुद्दंडरीयंदृष्ट्वामल्लविद्याग्राहीताफलहीमल्लनामकृतंकर्षकृतबलवान् दृष्टः तस्यधनंदत्वाउक्तयन्त्रंलात्वासमागत्यविद्या शिक्षितापश्चात्तंफलहीमल्लंसार्थंलात्वाअहणमल्लश्चनरूपेणसोपारेनगरेमल्लयुद्धंकर्तुगतः तत्रराजसभासमक्षंफलिहमल्लेनमल्लीमल्ल नमहद्युद्धंबाहुयुद्धंपादयुद्धंबलन्नाप्रहारंमुष्टिप्रहारंचबज्रविधयुद्धंविहितं एवंविधयुद्धंकृत्वाद्वेन्नास्वस्वस्थानिकगतापश्चात्अह णमल्लेनफलिहमल्लंदृष्ट्वोक्तंत्वयाकुत्रतवांगेकप्रहारालग्नासंति नचवपुः कंडूयते तेनसत्यंनकं ममत्वन्नाप्रहारेणपीडितं सर्वंवपुः कंड्य ते तदाअहणमल्लेनतलांगेनकृत्वातद्वपुः सद्धीकृतं राज्ञापिमल्लीमल्लेपतिपोक्तं तववपुः किंकंड्यते धनरपिद्वितीयादेवमपि मल्लयुद्धंपरस्परंविहितं तदामल्लीमल्लो दारितफलिहमल्लेनतंमल्लीमल्लंमारितं फलिहमल्लस्य बज्रजयशोजातं अहणमल्लस्यअग्रे यथास्वरूपेणकृतं फलिहमल्लेनतदाफलीहमल्लसुखीजात अथमल्लीमल्लेनलक्ष्यानोक्तं सत्यंतदामल्लीमल्लःसुखीजातः यःकश्चि न्नरोरोगेसत्यस्वपापंआलोचति सअहणमल्लफलिहमल्लवत्सुखीनवति यःकश्चिल्लक्ष्यामत्यगुरुरोगेनवक्ति समल्लीम ल्लवत्सुखीनवति उक्तंच पापंआलोवेआपणागुरुआगलनिस्सकं नीरोगीसुखीयादवेनिम्मलजिमाइणक ५१ इतिअहणमल्लक थाआलोवणकयर अथसप्तत्रिंशत्तमीदृष्टांतमाह गाथा लज्जदृष्टआइधुत्तो कृम्मुल्लालुकृमाणंनेहिं ववहरइनियफिबज्जं

लोमोदीर्णोगोतंवघरिसो ५२ अर्थः यःघरुषधूर्तःमनहस्तलाघवनकूटतोलणे नकूटमापनरेण अथकुंकुमकपूरमंजिष्ठादिने
लाणानकृत्वाव्यवसायंकरोति पुनः मायांकरोति इत्यादिपापकरेण नवांतरेमघरुषभूत्वा हीनांगोदन्नपुत्रवन्नवति अथदत्तक
थाप्रोच्यते आसाघरणकल्पेश देदित्वंगौनमस्वामिन् वेदितः सुषंसंपदं १ आदिदेवः क्षतिप्रतिष्ठितनगरे तत्रईश्वरश्रेष्ठीवस
ति तत्रषमणाकजत्र वर्तते तस्यश्रेष्ठिनः चत्वारःपुत्रासंतिपित्राचत्वारः पूर्वंपाठिता पश्चाच्चत्वारोपिपरिणायिताः सईश्वरदृद्ध
वयस्कादृष्टेएवतिष्ठति व्यवसायंचक्रेकरोति परंकृपणत्वात्दानंनददाति किंचिन्मात्रेपुण्यनविधत्ते गृहगवाक्षे एकदास्थि
तोस्ति अस्मिन्समयेवउर्थपुत्रस्यवधूर्वर्तते सासतीवचनंशृत्वा दानेमतिवर्तते सावधूः एकदाभोजनंपरित्यज्यनार्थंगृहाद्
हिरगता तस्मिन् समयेएकश्रेष्ठवार्षिकोमुनिः इर्यासमितिसमाधकः गृहद्वारेविहरन्प्राप्तस्तदासावधूः दृष्टे यतःतेनेषणसमिति
भ्रमणेवारनजाणीयइंङ्गेत्यादिनाभोजनंप्रत्याख्याहार अत्यजत्परिवासीजीमीयइं १ पश्चात्तमोमुनिः तत्कृहंमुक्त्वाअन्यत्रगतः गवाक्षस्थि
तेनश्रेष्ठिनातद्दृष्ट्वाश्रुत्वास्वहृदयंचिंतयति एतावद्भसमाकार्यअहंपश्यामि एवंविचित्यस्वयंगवाक्षात्उतीर्यतद्गृहंवंदनाकार्य
मंपृच्छति सोवधूत्वयामुनेकिमुक्तं तेन अथसावदतिनाश्रेष्ठिनमयासप्तमुक्तं नाचक्तकतवसमयोनास्ति अस्मिन्वयसितव
यादीक्षाकथंगृहीतासाधुनोक्तं देधर्मलाभंवारंवेलानजानासि अयंसंसारअसारः येहीदायातितेदिवसानसमायांति अतोमयादी
क्षागृहीतासाधुनोक्तं देधर्मलाभंयत्पदं १ नवीनाश्रसवतिर्नवति त्वयाइदंवदः कथंप्रोच्यते अस्माकंगृहेनामीजमंतीनदावधाप्रोक्तं
मयासप्तउक्तंनवद्भिः पूर्वंनवदानेदत्तं एतत्सुन्यकृतं ततःऋद्धिः प्राप्तापूर्वनवोत्पादिनाजलक्षीत्वयानोक्षपेत् अथकिमपिचिन्तत्व
यादीयते अथअग्रेतनेनवकिंनाक्षते इतिवधूवचश्रुत्वासश्रेष्ठीहर्षितः मनसातद्वीवधूंगृहद्वारंसमर्पयतिसोवृद्धंकृत्वास्वा
पयति अथश्रेष्ठिनः दानेश्राजातास्फदानंपात्रेवितरतिसुन्यंकरोति अस्मिन्समयेश्रमणाभार्यायाः दन्तास्त्रयः पुत्रः जातः परंही

नांगोऽन्नत् सपुत्रः यौवनंप्राप्तःलोकाहसंति वैद्यैस्तेलमर्दनादिउपचारंबकशः तस्यपुत्रस्यकृतंपरंगुणंनजातं अस्मिन्समयेत
त्रकस्मिन्मुनिनिक्षार्थंसमागतः तंमुनिंवंदित्वा श्रेष्ठीपृच्छति नामुनेमदपुत्रस्यअषधं वदतदामुनिनाउक्तं द्रव्यरोगंनावरोगंजीव
स्पन्नवति प्रथमरोगस्यप्रतिकारंवैद्याजानाति द्वितीयरोगस्यप्रतीकारंमद्गुरुर्जानातिमागुरुर्वनमध्येअस्ति त्वंतत्रगत्वापृच्छस्व
नदाश्रेष्ठीतत्रगत्वा तंमुनिंवंदित्वा पृच्छति नाथरोगमम्दनास्याः पुत्रः अंगहीनः तत्कारणंकिं द्रव्यरोगभावरोगौ कथंउत्पद्येते त
दागुरुर्वक्ति कृषेनपापेनवा पीडितः मनकर्मउपार्जतिसोभावः रोगः कथ्यते तस्यकर्मणोविपाकः द्रव्यरोगउच्यते नाचरोगस्य
विकित्साकरणेन द्रव्यरोगोयाति तपसंयमकरुणया त्यागक्रिययाकृत्वा भावरोगोया अमीद्रव्यरोगाज्ञातवा पुत्रेनलोनेनला
कानां वचनंश्रुत्वा पुनः कूटतोलणेन कूटमापकरणेनअवसायः कृतः सरसंवस्तु निरसंवस्तुनासहएकीकृत्यदत्तं इह
लोपापंकृतं पुनः एकवारंमुनयेदानंदत्तं तेनपुण्येनकृत्वा तवपुत्रोजातः तेनपुत्रेणपूर्वेनवे हस्तलाघवकलाकरणेनमुग्धा
वंचिताः अतकारणात् मद्दीनांगोजातः पश्चात्तो धर्मंव्रतिपद्यनीयंगृहीत्वा नमस्कारंजपित्वा मृत्वा चदेवलोकेप्राप्तः अहोतो
कामुग्धानवंचनीया पत्र इतिदत्तकथासमाप्ता अथअष्टविंशत्रमीपद्यैकयागाथाकथयति गाथा संयमजुयाणगुणवं
तयाण साहूणसीलकलियाणं मूलेअवसवाई दूरउपक्किघाणं पत्र व्याख्या यःपुरुषः संयमयुक्तानां पुनःगुणवतां पुनः शी
लकलियाणंतानांचसाधूनांअवर्णवादंवदति सोनवांतरेमूकः बोबकोनवति पुनः यःपुरुषःसाधोःपात्रहारंददाति सोग्नि
शर्मवत् दूटकोनवति तस्यकथायथा वक्रोघनगरे तत्रवदविद्यानिधानः देवशर्माब्राह्मणः वसति तस्यपुत्रःअग्निशर्माअ
स्ति परंसोमदाक्षिण्यावान्वर्तते सः साधूनांनिंदांकरोति मनसिगर्ववहति धर्मवतांगुणवतांदोषंकथयति परंपित्रावारितः परं
सहजंनमुंचति उग्धनपक्षालितः काकः कदापिजहलत्वंनयाति तद्वत्स्वभावेनमुंचति अस्मिन्समये वक्रपरिवारणसहितः

कश्चिद्ज्ञानीसाधुस्तत्रसमवसृतः तंनागरिकाजनाः वंदित्वागताः तस्मात्साधोर्धर्मंहिंसादृष्ट्वा अग्निशर्माब्राह्मणोजितः सोब्राह्मणईर्षयुःसन्गृहेगतः गृहात्तत्रोच्छायवनमध्ये
कथयतिपाखंडीनांसेवांकृतेकिंनविष्यति अयंचपारखंडीविद्यते एकदासोब्राह्मणः लोकसमक्षंगुरुनिः साईविवादंकर्तुमा
गतः आगत्यवचनं नोयूयंशूद्राः यूयंअपवित्राः वयंपुनः यूयंनिर्गुणाः यूयंवेदबाह्याः अतः यूयं लोकपाश्चात् कथंपूजाकारापयते
वयंब्राह्मणाः वयंदेवपारगामिनः वयंपवित्रा तेषांदानपूजादिकंयः करोतिसोमोक्षंगच्छति पुनः अस्माभिः यागेनकृत्वा यागादी
नमोक्षंमुच्यते तदाएकः शिष्यवक्ति वयंब्राह्मणाःयूयंशूद्राः यतः उक्तं ब्राह्मणेब्रह्मवर्येण यथाशल्यंनिशल्यिका अन्यथाना
मगोत्रेस्मादिंद्रगोपककीटवत् पुनरुक्तं सवनान्निम्नः वाहोस्ति तदसत्यं वयंज्ञानादिभिस्त्रिभिः सहिता पुनः नवनात्रुक्तंयूयं
अशौचाः तन्मिथ्यानरेणस्नानंकृतंशौचाः नवंति तदामद्यादयोजलचराः सदाएवशौचाभवंति मनुःमुक्तंशौचमवकथितम
स्ति पुराणपुक्तं चित्तमंतर्गतंदुष्टं तीर्थस्नानंनशुद्धति शतशोयत्नजलात्धौतं सुराभांडमिवाशुचिः १ किंविसंज्ञाचतपःशो
चंमिंद्रियनिग्रहः सर्वंत्तदयाशौचं जलशौचंमपंच २ चित्तेरागादिनिर्मुक्ते अनीकवचनेमुखं जीवादिमादिभिः कायो गंगातस्य
पराङ्मुखी च इतिभागवतपुराणे आत्मानदीसंयमतोयपूर्णा ज्ञानाकदः धर्मतटादयोर्मि तत्रानिषेकं कुरुपांडु
त्रनवारिणाशुद्धतिचांतरात्मा ४ पुनः त्वयोक्तंयूयंनिर्गुणाः अयंनमिलति वयंब्रह्मादयक्रियादिभिः सहिताउक्तंच चित्तम
स्मादिभिः षड्वंदनंयत्सनाथेः जलचर्यादिभिः काया सुद्धंगंगाविनाप्यसो १ पुनस्त्वयोक्तं लोकपाश्चात् पूजाकथंयुष्माभिका
रापते नब्राह्मसत्तानास्ति लोकाः स्वयमवगुणैः कृत्वापूजाकरोति ब्राह्मणानां पूजनात्स्वर्गंनवति तदसत्यं ब्राह्मणाअपवित्राःसं
ति कथंक्षेत्रकरणात् दृष्टेपशव अयत्नानिनवंति पुनः कोयुक्तानिदयाः अतस्तेषां पूजनात्कथंस्वर्गोनवति पुनस्त्वयोक्तं
वयंब्रह्मवधात् ब्रह्मंसत्यायते तदसत्यं यतः यूयंछित्वापशून्हत्वाकृत्वाकर्दमंयेयेवंगम्यतेस्वर्गे नरकेकेनगम्यते १ईदृ

शायुक्तानगरलोकजनैः पत्रपतंतेननिरीक्षमनअग्निशर्माब्राह्मणोजितः सोब्राह्मणईर्षयुःसन्गृहेगतः गृहात्तत्रोच्छायवनमध्ये
गत्वा तानत्तत्रस्थान्मुनीन्पादप्रहारंदत्तवान् पुनर्मुष्टिप्रहारंचक्रेतंचकृतवान् तदावनैर्देवतयावारितः परंसोनस्थितः
नवावनदेवतया ईर्षयाकृत्वा तद्वरणंवदितो लोकैः सर्वैःसादृष्टः निंदितश्च साधोरवहेलनात् इहफलंसद्यएवजातं तत्पी
डान्सघत्वा प्रथमनरकेनारकीअनंत तनश्चुदरिद्रीकुले यासुनामापुत्रोजातः सःपूर्वकर्मदोषात् मूकःटूटकश्चअनंत
सोऽष्टवार्षिकोयावत्तत्र तदातस्यपितरामृतो सोनिर्द्धांकृत्वा उदरंबिभर्त्ति सोबुद्धिमेसारंकरिष्यति इतिअग्निशर्मणः कथा
अथचत्वारिंसप्तमी ४७ गौतमःपृच्छतिश्रीवीरः कथयति गाथा जोवादृनिःमेतोब्राह्मउच्चायंपिंडरिकेयंजीयं मीयंनगन्नसंधिगोय
मसोपंगुलोहाइ ५४ मारुवा यःपुरुषनिमग्नः निर्दयःमनुष्यनादिजीवान्नारंवाहयति पश्चात्कृदति अंगंत्रिलत्तिगात्र
स्पर्शंश्रमर्मघातंददाति नागोनमसोकृत्वा पंगुलोभवति कर्मणावत् अथकथाकथ्यते यथासुग्रामेग्रामे कश्चित्तदत्तनाम्नाऋ
षिरुतविद्यते सोदयावान्संतोषवान्अस्ति एकदासोहात्तहलंखेटयित्वा हलम्बलीवर्दान्मोचयित्वा पूर्वंपानीयंपाययति
ति पश्चात्तृणानिवारयति चेच्चारिंनमिलति तदास्वस्त्रदनस्यमध्यत्र अदनमागंदत्तेतस्मैदत्तंनीयंविद्यते तस्मैहमी
नामाकलत्रंमासरलंविद्यविद्यते तत्कुक्षौसुनः कर्मणावशः पुत्रोनूत्र परंसपुत्रः पंगुरोगीचजातः कर्मवसात् सोयुवाजा
तः मनस्कषेः विनाकरोति सःप्रत्यहंवृषभोपरिचटित्वाक्षेत्रेयाति तत्रगत्वात्रिगुणंनमिसः खेटयति लांगलीमन्मथाक्रात्परंहला
तहलीखेटकान् चक्षुनः बलीवर्दान्मोचयति परंघासम्पपानीयस्यचिंतनंकोति बलीवर्दाः दुर्बलाः जायंते पश्चान्मियंतव
अनः ऋषिस्तादृशीननवति सवर्षेश्चतिएवंऋषिंकरोति अतीवदुरंतनवति अतः निर्दनान्नत्र परंपापंतथापिकरोतिअस्मि
न्समये कश्चिज्ज्ञानीसाधुसमागतः तंवंदित्वोपितापुत्रोगतोगुरुंवंदित्वाष्टच्छति मोमाधेममपुत्रः पंगुरोगीनिर्दनश्चकथंजातःतद्

कथ्यतां गुरुः कथयति अनेनैव पुत्रेण पूर्वजन्मनि रूषिकरणे दुष्कान्नानि बुभुक्षार्त्तेभ्यो बलीवर्दान् अतिवाहितासंधिघातंवि
धीयमाने अंतेपश्चात्तापंतेनकृतं मयपश्चात्मृत्वातेवृत्तारोगसहितः पंगुश्चात्तवसाहात् इत्याकर्ण्यपापंज्ञापयित्वा दी
क्षांगृहीत्वाविचरति तत्पुत्रः कर्मणः आद्यधर्म्मप्रतिपत्तिपालयित्वाच अंतेसुरवनाकजातः ५४ निर्दयत्वेकर्मणात्कथा
सेषणीः अथएकचत्वारिंशत्तमीदृष्टांतगाथान्योकथयति गाथा सरलसहावोधम्मिकमाणमोजीवरयणपरोयदेवगु
रुसंघभत्तोगोयमरूवसमेउहोइ ५५ व्याख्या यः पुरुषः ऋजुदंभवत्सरलात्मवति पुनः धर्मंयुक्तमुन्नमति पुनः जीव
रक्षांकरोति पुनर्यजीवदेवगुर्वोसंघस्यभक्तिंकरोति नोगोतममोजीवोरूपवान्भवति ५६ व्याख्या सरलसहावोपाप
भिउ अजीवाणदिंसणपरोयदेवगुरुपडिणीउ अचंतकुरुवउहोइ ५७ व्याख्या यः पुरुषःकुटिलस्वभावः पुनर्यः पापभि
रुर्भवति पुनः जीवहिंसापरोभवति देवगुर्वोपरिद्वेषंवहति सोजीवः मृत्वा अतिकुरूपोभवति दृष्टांतेनदृढयति ना
दृढ्यकथा यथा इषाटणनगरेतत्रदेवसिंहश्रेष्ठी धनधान्यवसति तस्यनार्यादेवश्रीर्वर्त्तते मासरलासहवर्त्तीविद्यते ए
कदापश्चात् रात्रौसासुप्तास्वप्नेदृष्टवती एकआम्रः फलपुष्पैः महितः आकाशात्पुत्रपरितः ममुखेप्रविशतदृष्ट पश्चा
द्बुजागार भर्त्तारंसमीपेगत्वास्वप्नंकथितवतीस्वप्नेकृत्वा पतिः स्त्रीकथयति तवपुत्ररत्नंभविष्यति आम्रवत् बहुजं
आधारेणभविष्यति एतत्स्वप्नफलंश्रुत्वा हर्षाज्जातीसागर्भवतीनवभिर्मासैः पुत्रः रत्नलक्षणैः सहितंसमजीजनत् तत
पितापुत्रजन्ममहोत्सवंनिर्वर्त्यदत्वाआजन्मनः दमदिवसेस्थितिंकृत्वामिष्टान्नैः स्वकुटंबजनान्तोषयित्वा तस्यपुत्रस्यार्थ
र्थनाम जगसुंदरइत्यकरोत् पश्चात्तस्यपुत्रस्यवार्षिकान्तेदापित्रालेखकशालायां कलाचार्यपार्श्वेसर्वाः कलाग्रा
हिता अनः विवेकविनयज्ञानप्रधानदार्यगांभीर्यधैर्यादिगुणैर्युक्तोजातः पश्चात्तयोर्वनंप्राप्तः तदापित्रावधूकन्यापरिणा

२५

यिताः समानिः स्त्रीभिः समंसुखंभुक्ते सपुत्रः पुनर्देवगुर्वोः संघस्यभक्तिंकरोति पुनः जैनधर्मरक्तोभूत्वा सपात्रेदानंददाति ही
नदिनानांवोद्धारंकरोति सप्तवंतिवृति नथैकदापुनः नयादेवश्रियादेवंदग्धदृष्टेस्तमुखेचविशंतं इदृशंस्वप्नंअस्वप्नंपश्य
ति नस्पअस्वप्नस्वप्नत्वाऽर्त्तारंपतिंनयानकथितं अथकियत्सुपिगतेदिनेस्तस्यादेवदग्धावक्त्रवनरूपवर्णः पुत्रःअनवर
रंसः कीदृशः विष्णराज्ञः पुनः दंतुरश्चत्रिशिरः लघुकर्णबाहुलक्षदयस्थूलोदरः दीर्घजंघः शरीरेबहुरोमाणि कुर्नागीजातः
सर्वलोकैः नदृष्ट्वायथार्थनामदत्तं अस्कंदरइतिसोऽस्कंदरः योवनप्राप्तः परंकुर्नागत्वात् तस्मैकन्यांकोपिनददाति एकदापित्रो
क्तं नोवत्सत्वयाश्रवनंवेकिमपिसुपंधर्म्मनविहितं अतएवत्वं मनोवांछितंनलप्स्यति अतः धर्म्मंकुरुयेनधर्मेणाखिलसंघेनविष्ण
ति तथापिसोमूर्खः धर्मंनविधत्ते अस्मिन्समयेअस्मिन्नेवनगरे चतुर्ज्ञानधरः रूढतागच्छेगुरुः समागतः तंवंदितुंपुत्रसहितदेव
मित्रेगतः तत्रगत्वागुरोः उपदेशंश्रुत्वा मदर्षीजातः यथाघनाद्भितंश्रुत्वामयूरोहर्षति तथादेवमित्रः सहर्षः मनगुरुंपृच्छति
सोनावन् घासं मदपुत्रस्यं किंसुपंपापंविहितमस्ति ह्योः पुत्रयोर्मध्येयः वृद्धपुत्रसोगुणवान् सोनागीनागीवजातः यःलघु
पुत्रः सः दुष्टःकुर्नागीत्वयापरुचिश्चजातः अथगुरुः कथयति अस्मिन्नेवनगरेअस्मिन्नवानवृतीयभवेनवजिनदत्तश्रीवंद
वामित्रोअनतो ह्योर्मध्ये एकोजिनदत्तः मित्रः जैनधर्मीश्राद्धः सरलविनः जीवरक्षाकारकः सर्वत्रप्रसिद्धः श्रीदेवगुर्वोःभक्ति
युक्तः द्वितीयोमित्रः शिवदेवः मिथ्यात्विदुष्टप्रणामी श्रीदेवगुर्वोपरिसदाद्वेषंकृत्वादमति पुनः जीवहिंसाकारीचअस्तत्
अथसोजिनदत्तः आद्धः मृत्वाप्रथमदेवलोकेदेवत्वंप्राप्तः द्वितीयः शिवदेवोमिथ्यात्वीमृत्वा प्रथमेनरकेनारकीजातः तोजि
नदत्तशिवदेवौ ततः स्वर्गनरकान्मुक्त्वा जिनदत्तःजीवः पुत्रःजगत्सुंदरइतिजातः शिवदेवः तवद्वितीयपुत्रः अस्कंदर इ
तिनामअस्तत् सोनिर्दयः कुरूपवान् सोबहुनवत्रमाणभविष्यति जगत्सुंदरेणजातिस्मरणंज्ञानंसंपश्चात् धर्मंआराधयदी

ङ्गोगृही त्वामोक्षयास्यति इतिऽङ्गशब्दोदरअर्धोदरयोः कथासंज्ञार्थं अथत्रयस्त्रिंशत्तमीपृच्छांकथयति गाथा जोजंतुदंसुकर
खगाऊंतेहिंऊणेवेयणाउवसोवइनिःकरुणा जायइबऊंवेयणाउरिसो ४७ व्याख्या यःपुरुषः अन्यजीवान् यंत्रे दंशे वापुरणः
तऊर्निर्भरकः यन्त्रशब्दादिति शस्त्रे कृत्वावेदनांकरोति सः पुरुषः बऊंवेदनांपाप्नोति यथामृगग्रामे विजयराजा मृगाराणपुः
त्रोष्टकवत् सःपंचेंद्रीरहितः सोऽक्षीबऊंवेदनायुक्तोमृतः अथकथाकथ्यते अस्मिन्जंबूद्वीपे भरतक्षेत्रेमृगग्रामे तत्रविजय
राजाराज्यंपालयति तस्यमृगावतीराज्ञिअस्तिः तयासमंसोराजास्करंकऊंके अस्मिन्समये तत्रमृगग्रामे श्रीमद्वीरविहारंकृ
त्वासमवसृतःश्रीगौतमप्रमुखैः ऋषीश्वरैः सहितः तत्रदेवैः समवसरणंविहितं कृदशपरषदातत्रमिलिता श्रीभगवतःश्रीवी
रस्यवाजनगामिनीवाणीश्रुत्वा सर्वेपिसहर्षाः जाताअस्मिन्समये एकःकश्चित्पुरुषः कुष्टीजातैश्चछिन्नकरचरणांगुलीभिःरहि
तः कृमिभिश्च केनापिपापकारणेनसमवसरणेसमागतः लोकास्तंदृष्ट्वानिंदंति तदाश्रीगौतमः तंकुष्ठिनंतरंदृष्ट्वा श्रीपरमेश्वरंपृच्छति
हेभगवन् केनकर्मणाअयंकुष्ठीजातः तदाश्रीवीरोऽऊंगौतमप्रतेनपुरुषेणबऊंपापनिऊहतानि तेनअयंकुष्ठीजातः
तदागौतमपाह हेभगवन् एतिःपापैःकोऽसौदुःखीजातोऽस्ति यंदृष्ट्वालोकाःऊंसांकरोति श्रीवीरःकथयतिः अस्मिन्लवणाग्रराजपुत्रो
ऽस्ति सोऽतिकुष्ठीबधिरः पंगुलःमंडुकः तस्यपूर्वभवेणहस्तोवनस्तः पुनः द्वौकर्णौ पुनः नऊंमुखोवनस्तः तस्यशरीरेअष्टौनाडि
कामध्येवहति अष्टनाडयःशरीरेदक्षिणेवहंति पुनः अष्टौन्यूनाधिकांगे रुधिरंसारंचवहंति महाऊंगेऽस्ति सोलष्टकसदृशो
ऽस्ति सदैवलोमाहारंसोजाति इहैवनरकेसप्तऊःखानिऊनंति सोगौतमत्वंतत्तऊष्टकोऽऊंकेऽयंनत्वंतत्रयादि तं
नरंयावत्पतं श्रीवीरस्याऽदेशात् श्रीगौतमःराज्ञःगृहेप्राप्तः तदाराज्ञासमदर्शोजातो अद्यअत्रद्वारेयंसमागताः अस्माकंमहाऊंगं
तदाराज्ञोपाऊं अयंकिमर्थंइहागताः तत्कार्यंकथ्यतां तदागौतमः वस्तिनवऊंतद्दानार्थेअहंआगतोस्मि नान्यत्कार्यं पुनः

पश्चात्राज्ञावत्वारोपिपुत्राः श्रीगौतमंप्रतिदर्शिताः वेदापिताःपुनःगौतमेनऊंतवलोष्टकरूपःपंचमःपुत्रः अस्तिसोमांदूय
तदाराज्ञाऊंतोगौतमयऊंभाणितः सःपुत्रः कथंज्ञातः केनाऊंश्रीगौतमोवक्ति मांश्रीसर्वज्ञेन श्रीभगवता श्रीमद्वीरेणऊंत
वाअहंजानामि तदातयाराज्ञानऊंनोक्तंक्षणमत्रतिष्ठ आधुनाभोजनसंयोजनतः तदापदृराज्ञाभोजनवेलायां वस्त्रावृतेनमु
खेनवस्त्रकंदत्वा मार्थेश्रीगौतमंकृत्वा मुखेमुखवस्त्रिकांदत्वा नमिगृहंप्रतिसाराज्ञीचलिता आगत्यचतत्रनमिगृहेएकं
पात्रंउद्घाट्य अघृतं दुर्गंधंआहारं ततः निःकाढ्यअन्यत्नवीनंआहारं तस्मलोष्टकपुत्रस्यअधः क्षिप्त्वा पुनःउपरिवस्त्रा
च्छादनंविधाय श्रीगौतमायसःपुत्रःतयादर्शितः श्रीगौतमः ईदृशंरूपंदृष्ट्वा राज्ञीवंदापयित्वा श्रीगौतमः श्रीवीरपार्श्वेसमागतः
ऊंनामवंद्य अनेनमृगापुत्रेणकिंपापंकृतमस्ति येनपापेनअयंकुष्ठीजातः प्रभुः कथयतिःगौतमअस्मिन्जंबूद्वीपेभरतक्षेत्रे
नंदनपुरेनगरे तत्रनरपतिराजावर्तते तस्यविजयवर्द्धनःसारथीविद्यते तस्यपंचशतग्रामाणां अधिकारीकृत्वामुक्तोस्तिसराजा
प्रणामी पुनःक्रूरबुद्धिः पापकर्मीसः पंचशतग्रामानांचिंतांकरोति सन्अधिकंकरान् गृह्णाति नवनवान्करान्कृत्वा स्वस्यपु
त्तिलोकान्दंडयति पुनः कूटआलान्ददाति सर्वेलोकाऽत्यरहितान्कृत्वा पुनः अधिकन्यूनंवार्त्तीकृतालोकान् ताडयतिप्रा
णैर्वियोजयति इहयति ईदृशादीतिपापानिकरोति तस्मिन्नवे तस्यशरीरेरोगाषोडशश्वासःश्वासश्चकूरश्चदाहश्चकुक्षिशूलश्च
गंदरदहरसश्चअजीर्णश्चअक्षिशूलंकर्णवेदनाश्चमुखशूलंआलसश्चकंडोदरंचवेगश्चवायुश्च एतेषामादयोरोगाःसमुत्पन्ना
पश्चादार्त्तध्यानादमृत्वा प्रथमेनरकेगतः ततश्चुत्वाविजयराजः पुत्रोजातः नपुंसकोऽयंजातः अतःअऊंतनऊंसं ५७ इति
मृगापुत्रकथासंपूर्णः अथचत्वारिंशत्तमीपृच्छांकथयति गाथा जोसत्तोवियाणइ मोक्खावइबंधणंजमरणंच कारुसपुण्ण
हियवो नाअक्कहावेयणातस्स ५८ व्याख्या यःपुरुषः अन्येः कश्चिन्निगृहीतान् सकलबंधनैर्बद्धान्जीवान् बंधनान्मरणाद्मो

MEMORIAL

वयति पुनर्योदयात्पुनर्भवति तस्यजीवस्यकदापिश्रुतावेदनाननभवतिकिंवत्तच्चेदनश्रेष्ठीपुत्रोजिनदत्तभवत् अत्रजिनदत्तकथा
सुप्रतिष्टनगरे तत्रचंदनश्रेष्ठीवसति परंमिथ्यात्वीनष्टकर्यपरिणामोस्ति तस्यवाहिणीकलत्रमस्ति एकदातस्यचंदनस्यगृहे एको
पिजितेंद्रियसाधुः समागतः तेनश्रेष्ठिना तस्यसाधोः उपाश्रयंगत्वाकंदत्वा वाउमौसिकंस्थापितं सचंदनः तस्यपार्श्वेधर्मंकरोतिश्रु
णोतिधर्मंश्रुत्वाजीवहिंसायानियमोगृहीतः स्त्रियासहितसाधुसंसर्गात् तत्रगोत्रदेवीसम्यग्दृष्टिनीन्हूतास्ति समाधौविघ्नंकृत्वा
अन्यत्रगतः अथसश्रेष्ठीप्रथमव्रतंपालयति परंचंदनस्यपुत्रंनास्ति तेनश्रेष्ठीचिंताउरोस्ति अतः कारणात्देवदेवीनगोत्रजादी
नसम्यक्त्वाराधयतीष्टार्थंपुनः कुंकुमकर्पूरैश्चपुनः चंदनपुष्पैश्चपुनः धूपदीपैश्चतान्पूजयति पुनः तस्मिंशयनेविधत्तेष
नश्रेष्ठीतपस्तपति अतोदेवताघस्मान्नूनादेवाराधनंनोचंदनतवोपरियंतुष्टास्मियन्मनसिइच्छावर्तते तन्मांगय तदाचंदनश्रेष्ठि
त्वंशरीरस्यजीवत्वंबांछसि तदाएकंजीवंदत्वामांबलिंदेहि तदापश्चात्तवपुत्रोत्पत्तिंअहंकरिष्येचलबलिंदास्यति तदात्वस्त्रीत्वा
वहनिष्यामि तदाश्रेष्ठिनोक्तं नोदेवित्वंएवंकथंजल्पसि त्वंपुरुषः प्रथमप्राणातियापं तस्यनीयमंगृहीतं कथंनंजयिष्यंति म
मपुत्रंविनापिसरिष्यति परंगृहीतंनियमंनाहंनजन्मे इतितस्यवचः श्रुत्वासादेवीकुपिता ततःकलत्रस्यकरेणचेलांमाहयित्वा
स्वप्नेनमस्तकंछेदितंलग्ना तदास्त्रीदुष्करंतीवक्ति नोश्रेष्ठिन्त्वंकदाएंमुंच एतस्याः बलिंदेहिचेलबलिंदास्यैष्यति तदात्वं
इयंदेवीहनिष्यति तथापिश्रेष्ठीनक्रुद्ध तदादेवीसहसान्तर्नोश्रेष्ठिन्त्वंधन्योसि दृढव्रतोसिमयातवपरीक्षाकृता त्वंपरीक्षां
प्राप्तः अथदेव्याकंतवयोग्यः पुत्रोनविष्यति त्वयातस्यपुत्राकोजिनदत्तदेयं इत्फल्कागोत्रदेवीअदृश्यीभूता अथकतिचिद्दि
नैस्तस्यपुत्राजातः चंदनेनअवदारिणा बक्कउच्छवः तस्यजिनदत्तारव्यानामविहितः पश्चात्तेनपुत्रंपंचवर्षंलालयित्वा पश्चात्तेनपंचा
त्रासः पुत्रः पाठितः तेनपुत्रेणसर्वापिकलाविद्याश्चशिक्षिताः सः पुत्रः योवनंप्राप्तः तस्यपुत्रस्यश्रेष्ठिकुलीनयोग्याकन्यापरिणा

यितः जिनदत्तः पुत्रः पित्रुर्बलवतः नीरोगीवजातः संपुत्रः निजंदेवान्पूजयति अस्मिन्समयेवनरमेकश्चित्तज्ञानीगुरुः स
मागतः तदापुत्रसहितः चंदनस्तंवंदितुंगतः तत्रागत्यधर्मोपदेशंकृत्वा श्रेष्ठीचंदनः गुरुंपृच्छति नाथभगवन् ममजिनदत्तास्यः
पुत्रः नीरोगीसुरवीचकेनकर्मणाजातः गुरुर्वक्ति त्वंसावधानतयाश्रृणु अहंकथयामि अस्मिन्वनगरे धरणोनामवणिक्
तस्यपुत्रसाधारणाः नामास्योऽभूत् सः साधारणः पापंतिनावाणिज्यंकरोति पुनः पाशवृक्षान्मृगान् बकसिंहान्सुखान्जी
वान्मोचयति पुनः देवगुर्वोश्च पुनः संघस्यभक्तिं करोति पुनः शत्रुंजयः प्रमुखान् तीर्थानकरः पश्चात्स्वायुः क्षयेदेवलोकंदे
वोभूत्वा ततश्च्युत्वा तवपुत्रः जिनदत्तास्योऽभूत् सपूर्वभवपुण्यकरणात् सुखीनीरोगीवजातः इतिश्रुत्वा पश्चात् पित्रोः
त्रयोर्जातिस्मरणंसमुत्पन्नं पूर्वभवंदृष्ट्वा वैराग्यमुत्पन्नंदीक्षांददातु तदागुरुरुक्तं युवयोरद्यापियुवंदुःप्रसिद्धो नाम्नैकर्मवतवप्र
वुरस्ति अतः साधुधर्मंस्वीकृतवान् पश्चात्साधुधर्मंपालयित्वापश्चात्मुक्तिंवनत्वाएंद्रआगतो अनेकदानपुण्यानस्मक
रात्पश्चादेतन्महाव्रतंलात्वा द्वावपिदेवोऽभूतां ततश्च्युत्वामानुष्यंभूत्वामोक्षंगतौ ५८ इतिकथानीरोगत्वेजिनदत्तस्यसंपूर्णं
अथपंचचत्वारिंशत्तृष्णायाः जन्तरंकथयति जयोमोदनेतिवो अलाणंकुमदन्नयेकोमलंवयणिक्कंउ तयाएगिंदियन्ताणं
५९ व्याख्या यदाजीवस्यमोहनीयकर्मणः तीव्रोदयोभवति पुनः अज्ञानंनजानाति पुनर्यंरक्षति पुनः ज्ञानावेदनीयकर्मण्य
स्मोकनरंभवति तदाकुटंबानांमध्येकरोति सोजीवोमृत्वा एकेंद्रियेषुत्पद्यते खुनिश्चयेनसोजीवः बक्कुकालंसंसारंभ्रमति
यथामोहनवन् अथमोहनगृहस्थस्यलक्षणंवक्तव्यंतेनयथा महीसारनगरे तत्रमोहनदासवसति तस्यनामयामोहन
दासीतिनाम्नावर्त्तते सोमोहनदासः कीदृक् महाकृपणः पुनः पिशुनपार्श्वेनां बक्कीलक्तीकं भक्ति पुनः एकवारंआहारंजेम
तिसः वैरानीत्याधनंलभेत्तिद्वारयति स्वयंरात्रौरंधं करोति परंरात्रौनशेत पुनः अधौतानिअतीवस्थूलानिमलिनानिवस्त्रा

णिमोधारयति पुनः कदापिदानेनदद्याति पुनः गुणवतांस्वजनानांचलोचनेनदत्वानत्वपलपति कश्चिद्दयावकः मस्मुखंमिल
ति तदास्वमुखंवक्रीविधायसोयातिपरंयाचकंसन्मुखंनविलोकयतिउक्तंच किंकुकरेरुपणवणेणविलेसयेआयाघरजंण
एहिनिलेनेलनहीलिगार एहुंजिकोबोलेनगमार१ अथतस्यपुत्रः अनन्तनामतस्यलक्षणंइतिनामप्रतिदिनं मोहान्नत्पितातंपु
त्रंहस्तान्नमुंचति अथबाल्यवयसिगतेसति मः सुत्रः विवेकीबुद्धिमान्वभूवज्ञातः पुनः पितुर्गुणादविपरीतान्तत पितावैद्या
यतेपुत्रउक्तंच रंजाजेहवाजवइं जिहंजेहवामावीत मोरंमोथंमोमली कोणचद्यावैचीत१ इयंवाक्षीमिथ्यानवति कथंसूर्यस
दृशाद्दनिर्नदीपसदृशः कज्जालेन तथातस्यत्रोविवेकीउदारचित्तः सदामनसेत्रेधनंवपतिपितुर्मनः दोदूयंचकारः सत्पिताकृप
णः निर्विवेकीचजगतः तदापि त्रउक्तंनोवत्स मयाडःखेनएतद्धनंउपार्जितंअस्ति पश्चात्पुत्रेणउक्तंनोतातअस्माकंबज्जध
नंविद्यते तदापिताकथयति नापितः नीरन्तंमरः पशूनांपानानंनशुष्यति तदापुनःपुत्रेणउक्तंनोतातदंतधनंकदापिनउ
टनिउक्तंजोपुत्रमुद्दतोकोऽधनसंचइजोपुत्रकुपुत्रताकोऽधनसंचइअचलरिद्धताकोऽधनसंचचलारिद्धताकोऽधनंस
चे१ यतः लक्ष्मीसदाचचला तद्धविचवलंचरायसम्माणंजीवितंतद्धचवलंउदयारविद्युद्विणकीसं१ यथादेहिदानंसुपात्रे
नोमामस्माद्दीयतेधनं कृपारमगवादीनांददतांभवसंपद१ यथाकूपस्यनीरंआरामस्यफलंवृक्षं गोमहिष्यंडगंधेनुपस्यहं२
गृह्यते तदाबज्जतरंफलंडग्धनीरंनवतिचेननगृह्यते तदानभवति अतः दत्तानसुपात्रेदानेलक्ष्माफलंउक्तमस्ति यतः व
सुधनरणंपुरुषः पुरुषानरणंपक्षनतरुलक्ष्मी लक्ष्मानरणंदानं दानानरणंसुपात्रंच१ अतः दानात्लक्ष्मीर्वर्द्धतेवपुत्रे
णएवंउक्तं तथापितत्पिनाधनलोभेनमुंचति अथएकदाचोरस्तद्गृहेषात्रेदत्वा तस्यधनंनिः कारंगृहीतं तदातत्पिताचोरः गृ
हीतंधनंज्ञात्वा उच्चैस्तरंरोदिति परंनअस्माति तदापुत्रेणआगत्यउक्तं नोतातत्वंमारोदिषि इयंलक्ष्मीचचलाअस्तिराअस्म २८

अमाराअस्ति अतः त्वंरुदएवंपुत्रेणकथितेसतिसोजनेअस्माति अथद्वितीयवर्षे तस्यस्त्रीमृता तन्मोहान्नमः तदुणंस
नारयित्वाश तद्दुःखान्मृतः पश्चात्पुत्रः मृतकस्यकार्यंकृत्वासंसारंअसारस्वरूपंमत्वापितुः शोकंनकरोति अयंमोहोऽकीर्त्तय
: मत्पितामोहान्मृतः अयंमोहःजीवस्यविवेकिनामस्तिपातः पुनः अयंमोहनिमिरंविनाचक्रेधकारःचेदयंमोहोनभवति
तदाअयंजीवः सदासुखीभवति नोभवसिएवंविचारयति अस्मिन्समयेकश्चित् श्रुतकेवलीसमागतः मः तत्रगत्वागु
रुनत्वा धर्मोपदेशंश्रुत्वागुरुंपृच्छति नोसाधोमत्पितुः कागतिर्जाता तदागुरुणाउक्तं नोवत्सतवपिता धनकुटंबमोहान्मृतः
मः एकेंद्रियेपृथ्वीकायेगतः मः पश्चात्अप्कायाग्निवायुवनस्पतिकायेषुउत्पत्स्यति पश्चात् बज्जसंसारंपुनः करिष्य
तिएतद्गुरुमुखात्तश्रुत्वा सावैराग्यादीक्षांलात्वा पश्चात्तस्यश्रुतधर्मं आराध्य तपसाश्चकर्मक्षयंकृत्वा मोक्षंगतः इति
मोहानकर्त्तव्यः इतिमोहविषयेमोहनलक्षणयोः कथासंपूर्णा अथषट्षट्चत्वारिंशत्तमीमप्तचत्वारिंशत्तमीचपृच्छा द्व
यंगाथाप्रोकथयति गाथा नयधम्मोनयजीवो नयपरलोगुत्तिनयकोइरिसी इयसोभनलईमूढो तस्सथिरोदोइसंसारे द०
व्याख्या यःनास्तिकवादीपुरुषः एवंमन्यते पुनः एवंकथयति धर्मोनास्ति पुनःजीवोपिनास्ति पुनः परलोकःनास्ति पुनः ऋ
षीश्वरोपिनास्ति ईदृशम्पनास्तिकवादिनः पुरुषस्यबज्जतरंसंसारंभवति तस्मोक्षंनास्ति पुनः द्वितीयागाथा धर्मोवि
अत्थिलोकेअत्थिलोके अहम्मोवि अत्थिमन्नन्त रिमिणोविनत्थिलोएजोमन्नईमोनसंसारी द१ व्याख्या जगन्मध्येधर्मोस्तिअ
धर्मोस्ति पुनः सर्वज्ञोपस्ति पुनः ऋषीश्वरोप्यस्ति एवंयः पुरुषाः मन्यंतेसोजीवः अल्पसंसारीभवति यः शीघ्रंमोक्षगामीभव
ति यथासूरवीरराजपुत्रान्तत द१ तयोः संबंधमाह राजगृहेनगरे एकस्मिंश्चित्तम्समभीपेसूरवीरनामाराज्ञोद्वौशिष्यौपठतः
तयोर्मध्येएकःसूरश्चः नास्तिकसंगत्या नास्तिकवादीमूर्खः धर्ममार्गम्प्रज्ञापकंःकुग्रहवत्तकदाग्रहीवर्त्तते पुनःस्वयंविव

हाणत्वात् अन्येषांलोकानांएवंहाणसमानांनगिणतीनस्यवचः करवार्थीलोकः मन्यतेकथंयतः हंसाश्चेतिसरेनमरांश्चेतिकेतकीकुसुमं चंदनवनेकयंगा सरसामरमाणश्चेति इतिवचनात् अथद्वितीयोवीरखः क्षमा क्षमंगस्या धर्मज्ञःजिनधर्मस्यापकोविद्यते अस्मिन्समयेकश्चित् चतुर्ज्ञानीसाक्षः एकः तत्रसमागतः तंवंदितुवीरखः सर्वज्ञोकः सद्दिनागतः पुनः नास्तिकवादीसूराक्षः अहंकारत्वात् गुरुमहिमांज्ञात्वा ईर्ष्यामनसिआनयित्वातत्रागतः आगत्यचसाहंकारवचः उक्तं नोसाक्षेनवद्भिःलोकाः कथंप्रतार्यते युष्माकिंवेत्तशक्तिरस्ति तदाअस्माभिः सहचतुरंगंविवादंकुरुध्वंवत्तरंदत्वा अस्माकीनंअहंकारंमुंचयतदाएकेनशिष्येणउक्तं नोसूरमम सर्वज्ञगुरुणासहवादमाकरु मयासहचतुरंगंवादंकरु तवअहंकारंअहंमुंचयामि तवादंडत्तरंददामि पश्चात्राजसभासमक्षंवादंकुर्वीत पूर्वंसूरेणतंशिष्यंप्रयुक्तं जीवानधर्मोपनजेनधर्मोनपरलोकश्चपिनास्ति पुनः स्वयमेववक्तृसमर्थयति कथंयूयंविनासीमान स्त्रीविनापुत्रानन वेते तथाहियथेवंनेजावास्वाकाशसंयोगिनिः एनिःपंचतत्तेः आत्माअस्ति यथा धातकीपुष्पमद्यमा पीवगुडनीरसंयोगात् मदशक्तिर्जायते तथाइयंकायाअस्ति द्वितीयंकिमपिन एकःपुनर्वक्ति एकस्पदषदः उपरिविष्टाक्रियते तेनदषदाअशुनेकर्मकिंकृतं पुनः एकस्पदषदउपरि कुंकुमंपुष्पंचमुख घृप्यते अनेनदषदाकिंकर्मशुनेकृतं अतः प्राणिनांदुःखकषस्यकारणंनास्ति यतः जपस्तपोनुष्टानांचक्रियते तत्मिथ्याक्रियते इक्षुकासूरः स्त्रिनयश्चात्रशिरत्वः वक्ति मयानवपुत्रंउत्तरंदीयते त्वयाज्ञातव्यं अहंसुखी अहंदुःखी एवंकः कथयतिकोऽयंः सुखंजानातिशीतलचंदनशरीरंलेपनकोनदषतिपुनः अस्माकंचुक्तझाषदत्रास्ति एवंअनुमाननजीवंजानीहिजीवंविना अन्यः कोजानातिपुनः त्वयापंचभूतआत्मानक्षः सआत्माजडः पुनः अचेतनः विद्यतेजडत्वात् चेतनानानवति यथायंत्रमध्येवलुकातलंनजायतेतेनतथापुनः त्वयाक्षनाक्षनाश्रितः पस्तरःदृष्टांतः पूर्वंउक्तः सत्रयुक्तः प्रोक्तः कथंएकः सुखीपुनः एकदुखी पुनः एकः दासः तदाअत्रभाद्दशंजायतेनास्तरमयाज्ञीयतेचेतनुनाअनकर्मकरणात् भाद्दशंनवति इतित्वंजानीहि अतः तपः संयमादिधर्मकार्यंकार्यमेवधर्मस्यफलंइदंवद्दशंपते अतः धर्मोविद्यते परलोकोपिविद्यते सर्वज्ञस्यकथनात् चंद्रसूर्ययोर्ग्रहणंज्ञायते अतः सर्वज्ञत्वंविद्यते तस्मात्कारणात् त्वंकदाग्रहंमुंचयमशिष्यंनव इतिकथनात् राजाशिष्यप्रशंसति पुनः राजासूरिनेत्रेपति पश्चाद्राजाकथयति अयंसूरः पितरंमानयति अतः सर्वमुछामति तदासभोपि चार्यकुर्वंति राजाकस्यापिनदंडयति इयंमदिरास्यवान्नीनास्ति पश्चात्तकुद्धः मनराजासूरिंनियहति पश्चात्शिष्यं वीनत्यासमुक्तः निरीहस्यमदाचारस्यसाधोः ईदृशीदृयावत्रीते एवंविचार्य राजस्वनगरात् सूरः निःकाशितः पश्चात् श्राद्धसन्मार्गस्थापकस्यवीरस्यराजामानितः अयंसूरः संसारंनकरुलिष्यति द्वितीयोन्त्रानावीरखमः श्राद्धः दृष्ट्वादेवालोकउत्तस्य पश्चात्ततश्चुत्वामानुत्वा मोक्षंयास्यति इतिसूरवीरयोः कथासंपूर्णा॥ अथश्राद्धचत्वारिंशन्मीदृष्टांतायाः उत्तरं कथयति गाथा जोनिम्मलनाणचरित्ते दंसणहिंविन्नसियसरीरो मासंसारनिरित्ते सिद्धसुरंपावएसरिसो इह भारखा यः सुरुषः निर्मलज्ञानदर्शनचारित्रसंकलनवति मासंसारमुदंतरित्वा स्तोककालेनमोक्षंगछति यथा अनयकुमारवत् अथअनयकुमारस्यसंबंधमाह मगधदेशराजगृहीनगर्यां श्रीश्रेणिकः राजाराज्यं करोति तस्यराज्ञः दृढपुत्रः चतुर्बुद्धिनिधानः श्रीअनयकुमारोस्ति सश्रीअकारराजा अनयकुमारराज्ययोग्यंज्ञात्वास्वराज्यंसमर्पयति परंअनयकुमारः यापनीयाराज्यंनगृह्णाति तस्मिन्समयश्रीराजगृहनगरगुणशिलचैत्ये श्रीमहावीरः समवसृतः तंवंदितुंअनयकुमारोगतः तत्रनपविश्य धर्मोपदेशंश्रुत्वा अनयकुमारः श्रीवीरंपृछतिस्म नाथ भवत् अंत्यराजर्षिः कानविष्यति श्रीवीरः आदत्तअनयकुमार अंत्यराजर्षिउदयराजानविष्यति पश्चात् उदयराजाश्रीवीरः मुखात् इतिवचः श्रुत्वादीक्षां

क्षीना तदनंतरं वीरेणोक्तं अथ ईदृशः कोपि राजा राज्ञेसत्कारं दीक्षां गृहीष्यति तदा अनयकुमारेण स्वपरिणामिकया बुद्ध्या कृत्वा
विनयति अहोपितः अयं हेणराज्ञेन लास्यामि अतः पश्चात् अस्माकं दीक्षानं विघ्नति इति नयाद्दीक्षां अहं गृहीष्यामि एक
दा राजा मनसं श्रीअनयकुमारस्य आदेशं चेल्लणाराज्ञा सह श्रीवीरं वंदितुं गच्छामि तं अनयकुमार त्वया अत्रैव स्थेयं अस्माकं
आज्ञां विना श्रीवीरसमीपं त्वया नगंतव्यं इति अनयकुमारेण वचः मानितं इति कथयित्वा राजा सह वंदितुं गतः तत्र गत्वा धर्मं
श्रुत्वा श्रीवीरं नत्वा समायां पश्चात् चलितः मार्गसमागच्छति तस्मिन् समये शीतकाले एकस्मिन् सरोवरस्य तीरे चेल्लणा राज्ञा एकेन
वस्त्रेण गृहीतकाया बहिर्गात्रं सांकुचयते तं साधुं विवंद्य स्वगृहं आगतः आगत्य स्वगेहे राज्ञः समीपे एकाख्यायिकां कथयति तां श्रुत्वा
तस्मात् करात् यातः बहिः शीतपीडितः मनसि चिंतयति अनीदृशीतलीनतः तदा सा राज्ञी जागृता सती पश्चात्तं दृष्ट्वा ईर्ष्यामत्सरादि
यस्वमनसि मनसा धर्मं त्वा स्वमुखेन वेः स्मरणं इति न णितं अस्मिन् शीतकाले किं करिष्यति ईदृशः राज्ञः श्रीश्रेणिकस्य अतः
पश्चात् राजानं मनसि चिंतितं इयं पट्टराज्ञी चेल्लणा का चारिणी दृश्यते कस्यैकस्याः हृदये अन्यकोपि विद्यते नेषु र्वचनः अस्मा
स्यति एतत्सर्वं अंतः पुरं नसमीचीनं इति विचार्य अस्मिन् समये पुनः नत्वा यो राज्ञ मनस्कर्तुं अनयकुमारः समागतः रा
जानं अनयकुमारं प्रति प्रोदरोदरादि नाअनयकुमारेण तत् अंतः पुरं सर्वं त्वया क्षालनीयं नरक्षणीयं इति कथयित्वा स्व
यं राजा श्रीवीरं प्रति गतः तत्र गत्वा श्रीवीरं पृच्छति नाथ गतवान् सो चेल्लणाराज्ञी सती किं वा क्रमती तदा नगवान् उक्तं चेटकस्य राज्ञः
सप्तापि पुत्र्यः सत्यः संति इति श्रुत्वा राजा पुनः पृच्छति नाथ गतवान् अद्य रात्रौ तया राज्ञा एवं कथं जल्पितं सकिं करिष्यति तदा न
गवता सर्वं प्रपंचितं दृष्टांतं कथयित्वा मंदं दं गतः तदा राजा शीघ्रं एवं पश्चात् चलितः गृहाय समागच्छति तस्मिन् समये अनयकुमा
रेण अंतः पुरस्य मीयं पुरं ननं तं एकं गृहं ज्वालयित्वा मार्गे राज्ञः सन्मुखं मिलितः तदा राज्ञा पृष्टं नो कुमारः त्वया सर्वं अंतः

पुरं क्षालितं तेन कुमारेणोक्तं मया कार्यं कृतं युष्माकं आदेशेन अतः पुरं सर्वं क्षालितं कृपेतन तन राज्ञोक्तं त्वं कथं न क्षालि
तः मम मुखाग्रात् त्वया दि कुमारेण प्रोक्तं युष्माकं मम आज्ञा अस्ति अहं श्रीवीरसमीपं यामि इत्युक्त्वा स मम वसरणे श्रीवीरसमी
पं गत्वा दीक्षां लात्वा पश्चात् राजानं दृष्ट्वा गत्वा सर्वमपि समाधिमंतं अंतः पुरं पश्यति तदा राज्ञा उत्क्षालनया श्रीवीरस्य मम वसरणा
अनयकुमारं प्रति चेल्लणा गतः तत्र गत्वा एवं वक्ति नो कुमार त्वं गृहं आगतः अथ अनयकुमारः ज्ञानदर्शनचारित्ररत्नत्रयं सु
दृढं मनसा प्रपाल्य स्वायुः क्षयं सर्वार्थसिद्धं प्राप्तः पश्चात् एकः अवतारं कृत्वा मोक्षं यास्यति इति अनयकुमार कथा संपूर्णा ॥
अथ एतत्सर्वस्य फलं कथयति गाथा जेमायंमेण छड्डे तेकदियंजिणवरेण वीरेण सव्वदिनोवदिट्ठं मया धम्माधम्मफलं पयडं
इह वारस्या अष्टचत्वारिंशत्प्रश्नानामुपरि धर्माधर्मयोः फलं श्रीगौतमस्वामिनायदृष्टं तत्तत्फलं श्रीवीरेण कथितं अ
थ नानयलोकाः धर्माधर्मयोः फलं ज्ञात्वा धर्मं कर्तव्यं इह ग्रंथस्य प्रश्नोत्तरस्य गाथायां संख्यां कथयति गाथा अंकयाऽतीसयकु
त्तरं दं गाहाणं दोइक्कसही संवच्छरेण णिया गायमुच्छामद्धावि ६७ वारस्या अष्टचत्वारिंशत्प्रश्नैः चतुष्षष्टिगाथाज्ञाता श्री
वीरेण भगवता श्रीसिद्धांतमध्ये विस्तरेण प्रश्नं कथितमस्ति परंत्रत्रयंथे श्रीगौतमेन मनसोयेण अर्थं णितं एतत्त्रर्थं यस्मिन् णाति
कायवति तस्मिन् कुपस्य पापं ननवति पश्चात्तमाज्ञां करवेनुनक्ति अतः नवलोकरियं गौतमस्वामिपट्टनीया श्रीतत्त्वा एव श्रीजिन
हर्षसूरीणां सद्गिरमाः पावकावरः श्रीमत्क्षमतिदं मासश्च तच्छिष्येणेति वर्द्धनः १ पावकपदसंयुक्तं कृतं चयं कथानिकाश्रीगौ
तमस्वामिनश्चरित्रस्य सगमात्सकषष्ठाधिकाशतमितेषु गमेषु मुनीश्वरैः १६२ वर्षेमिन्मार्गशीर्षके श्रीमत्सोजत्रारिणां नगर्यां वसुनंदि
नि २ इतिश्रीगौतमस्वामिचरित्रस्य संवत् १८२१ वर्षे श्रीसोजमासे शुक्लपक्षे ११ तिथौ वारशुक्र वासरे लिषतं मुनिगंगारामः

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

DR. BHAU DAJI
डाक्टर भाऊदाजी इस्माव्यस्मारकम्
MEMORIAL